

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eräistä asbestipurkutyötä koskevista vaatimuksista annetun lain 2 ja 11 §:n, työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain 48 §:n sekä työturvallisuuslain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi eräistä asbestipurkutyötä koskevista vaatimuksista annettua lakia, työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annettua lakia sekä työturvallisuuslakia.

Ehdotuksella pantaisiin osaltaan täytäntöön EU:n asbestidirektiivin muutokset.

Esityksen mukaan asbestipurkutyöstä viranomaiselle tehtävän ennakoilmoituksen tulisi sisältää nykyisin ilmoitettavien tietojen lisäksi myös tieto työntekijän suorittamasta koulutuksesta ja erityisestä opetuksesta ja ohjauksesta annetusta todistuksesta. Lisäksi asbestipurkutyöluparekisterin julkisen tietopalvelun tietojen luovutusedellytyksiä muutettaisiin EU:n tietosuoja-asetuksen kanssa paremmin yhteensopivaksi.

Asbestipurkutyöntekijältä vaadittavan ammattipätevyyden edellytyksiä täsmennettäisiin kansallislähtöisistä syistä. Toisessa EU- tai ETA jäsenvaltiossa suoritetun koulutuksen tuottaman ammattipätevyyden tunnustavana tahona toimisi aluehallintovirasto.

Työturvallisuuslakia muutettaisiin siten, että eräitä pääasiassa rakennustyöhön liittyviä tehtäviä koskeva ammattipätevyysääntely siirrettäisiin perustuslaissa edellytetyllä tavalla lain tasolle. Ammattipätevyyden tunnustavana tahona toimisi aluehallintovirasto. Muutokset olisivat luonteeltaan säädösteknisiä eivätkä vaikuttaisi ammattipätevyysvaatimusten sisältöön.

Työturvallisuuslakiin lisättäisiin asetuksen antamista koskevia valtuussäännöksiä, jotka liittyvät rakennustyön turvallisuudesta annetun valtioneuvoston asetuksen uudistamiseen.

Eräistä asbestipurkutyötä koskevista vaatimuksista sekä työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annettujen lakien ne säännökset, jotka liittyvät asbestidirektiivin täytäntöönpanoon, on tarkoitettu tulemaan voimaan 21.12.2025. Muut säännökset on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2026.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	4
1.2.1 EU-säädöksen valmistelu	4
1.2.2 Hallituksen esityksen valmistelu	4
2 EU-säädöksen ja muut tavoitteet sekä pääasiallinen sisältö	4
3 Nykytila ja sen arviointi	5
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	7
4.1 Keskeiset ehdotukset	7
4.2 Pääasialliset vaikutukset	8
4.3 Ehdotetun ammattisääntelyn suhteellisuusarviointi	8
4.3.1 Yleistä	9
4.3.2 Asbestipurkutyöntekijä	9
4.3.3 Nosturin kuljettajat	10
4.3.4 Rakennustyötä tekevä sukeltaja	10
4.3.5 Yhteenveto	11
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	12
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset	12
5.2 Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot	12
6 Lausuntopalaute	12
7 Säännöskohtaiset perustelut	14
7.1 Laki eräistä asbestipurkutyötä koskevista vaatimuksista	14
7.2 Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta	18
7.3 Työturvallisuuslaki	19
8 Lakia alemman asteinen sääntely	22
9 Voimaantulo	22
10 Suhde muihin esityksiin	23
11 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys	23
LAKIEHDOTUKSET	26
Laki eräistä asbestipurkutyötä koskevista vaatimuksista annetun lain 2 ja 11 §:n muuttamisesta	26
Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain 48 §:n muuttamisesta	27
Laki työturvallisuuslain muuttamisesta	28
LIITE	30
RINNAKKAISTEKSTIT	30
Laki eräistä asbestipurkutyötä koskevista vaatimuksista annetun lain 2 ja 11 §:n muuttamisesta	30
Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain 48 §:n muuttamisesta	32
Laki työturvallisuuslain muuttamisesta	33

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Euroopan parlamentti ja neuvosto ovat antaneet direktiivin 2009/148/EY työntekijöiden suojelemisesta vaaroilta, jotka liittyvät asbestialtistukseen työssä (jäljempänä *asbestidirektiivi*).

Asbestidirektiiviä on muutettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä (EU) 2023/2668 (jäljempänä *muutosdirektiivi*), joka on annettu 22.11.2023. Muutosdirektiivi on saatettava eräin poikkeuksin kansallisesti voimaan viimeistään 21.12.2025. Muutosdirektiivissä on otettu huomioon uusin alan tieteellinen ja teknologinen kehitys ja määrätty tarkemmista toimenpiteistä työntekijöiden suojelemiseksi asbestille altistumiselta. Muutosdirektiivin kansallinen täytäntöönpano tapahtuu pääasiassa muuttamalla asbestityötä koskevaa valtioneuvoston asetusta (798/2015, jäljempänä *asbestityöasetus*), mutta osa direktiivin vaatimuksista edellyttää laintasoista sääntelyä.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman mukaan valtion aluehallintoa uudistetaan. Tämä tarkoittaa lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien kokoamista uuteen perustettavaan monialaiseen virastoon, jonka yksi toimiala on työsuojelu. Virastoa koskeva hallituksen esitys HE 13/2025 on annettu eduskunnalle 13.3.2025. Työsuojelun toimialalle kuuluu uudessa virastossa myös eräiden toisessa EU- tai ETA-jäsenvaltiossa suoritettujen tutkintojen tunnustaminen ammattipätevyydeksi Suomessa. Eräistä asbestipurkutyötä koskevista vaatimuksista annetussa laissa ei nykyisin säädetä täsmällisesti siitä, mikä viranomainen on toimivaltainen tunnustamaan asbestipurkutyöntekijän ulkomailla suoritettaman tutkinnon Suomessa. Samassa yhteydessä asbestipurkutyöntekijältä vaadittavan ammattipätevyyden edellytyksiä on perusteltua tarkentaa.

Asbestipurkutyöntekijän lisäksi työturvallisuuslakia (738/2002) täsmäntävissä eri työaloja koskevissa valtioneuvoston asetuksen tasoisissa säännöksissä säädetään nykyisin eräistä muista tehtävistä, joissa edellytetään erityistä ammattipätevyyttä. Yhteistä niille on, että tehtäviin liittyy työturvallisuuden kannalta erityisiä osaamisvaatimuksia. Silloin kun säännökset edellyttävät erityistä koulutuksella tai tutkinnolla osoitettua pätevyyttä, työtä saa tehdä vain henkilö, joka täyttää vaadittavat ammattipätevyysvaatimukset. Perustuslain 18 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Lainsäädäntöön perustuvat ammattipätevyysvaatimukset liittyvät perustuslain 18 §:n 1 momentin mukaisiin oikeuksiin työn ja ammatin valinnan vapaudesta, minkä vuoksi ammattipätevyyttä koskevan sääntelyn on oltava asetuksen sijasta tavallisen lain tasoista.

Valtioneuvoston asetus rakennustyön turvallisuudesta (205/2009, jäljempänä *rakennustyöasetus*) on tullut voimaan vuonna 2009. Sosiaali- ja terveysministeriö on selvittänyt rakennustyön turvallisuutta koskevan lainsäädännön ajantasaisuutta ja kehittämistarpeita. Työsuojeluviranomaisilta, työmarkkinajärjestöiltä ja muilta sidosryhmiltä saadun palautteen perusteella säännösten läpikäyminen ja muutosten tekeminen on osoittautunut tarpeelliseksi. Uudistettu rakennustyöasetus on tarkoitus antaa vuoden 2026 aikana. Rakennustyöasetuksen uudistaminen edellyttää eräiden työturvallisuuslakiin sisältyvien asetuksen antamista koskevien valtuutussäännösten tarkentamista ja tarvittavien uusien säännösten lisäämistä.

1.2 Valmistelu

1.2.1 EU-säädöksen valmistelu

Euroopan komissio antoi 28.9.2022 ehdotuksen (COM (2022) 489 final) asbestidirektiivin muuttamisesta, jonka keskeisenä sisältönä oli sitovan työperäisen altistumisen raja-arvon laskeminen kymmenesosaan voimassa olleesta raja-arvosta. Neuvosto tuki komission raja-arvoehdotusta 8.12.2022 hyväksytyssä yleisnäkemyksessä. Euroopan parlamentti teki ehdotukseen lukuisia muutos- ja lisäysehdotuksia, joista osasta saavutettiin yhteisymmärrys trilogineuvotteluissa. Direktiivi hyväksyttiin ja se on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä 30.11.2023.

Muutosdirektiiviehdotuksesta on annettu eduskunnalle E-kirje E 126/2022 vp sekä E-jatkokirje EJ 2/2023 vp.

1.2.2 Hallituksen esityksen valmistelu

Ehdotettu lainsäädäntö on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä. Valmistelun aikana on kuultu opetus- ja kulttuuriministeriön, Opetushallituksen, Rakennusteollisuus RT ry:n, Teknologiateollisuus ry:n, Infra ry:n, LVI-Tekniset Urakoitsijat LVI-TU ry:n, Rakennusliitto ry:n, Teollisuusliitto ry:n, Ammattiliitto Pro ry:n, Suomen Asbesti- ja Pölyseura ry:n, Pölyseuran liitto SAP ry:n, Outokumpu Oyj:n, aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueen ja Työterveyslaitoksen edustajia. Valmistelussa mukana ollut asiantuntijaverkosto kokoontui lukuisia kertoja sekä käsitteli kaikki ehdotukset.

Lakiluonnoksesta on järjestetty lausuntokierros ajalla 19.3.-30.4.2025. Lausuntoa on pyydetty 77:ltä eri taholta, minkä lisäksi myös muilla on ollut mahdollisuus antaa lausuntonsa lausuntopalvelu.fi –sivustolla julkaistusta luonnoksesta. Lausunnon antoi 35 tahoa. Annetut lausunnot ja muut asetuksen valmisteluasiakirjat ovat saatavilla osoitteessa <https://valtioneuvosto.fi/hankkeet>, hankkeen tunnus on STM104:00/2024.

Esitysluonnos on käsitelty kolmikantaisessa työturvallisuussäännöksiä valmistelevassa neuvottelukunnassa 16.5.2025.

2 EU-säädöksen ja muut tavoitteet sekä pääasiallinen sisältö

Asbestidirektiivin tarkoituksena on työntekijöiden suojeleminen heidän terveyttään uhkaavilta vaaroilta, jotka syntyvät tai voivat syntyä altistumisesta asbestille työssä, mukaan lukien tällaisten vaarojen ehkäisy. Muutosdirektiivissä säädetään muun muassa altistumisen tiukentuneesta raja-arvosta, mittausmenetelmästä, asbestipurkutyötä harjoittavien toimijoiden tietojen julkaisemisesta sekä asbestityöntekijöille annettavasta koulutuksesta. Asbestidirektiivin kansallinen täytäntöönpano tapahtuu pääasiassa muuttamalla asbestityöasetusta, mutta osa direktiivin säännösten täytäntöönpanosta edellyttää laajempia muutoksia.

Muutosdirektiivin 1 artiklan 12 kohdassa ja liitteessä I a säädetään, että työntekijöiden tulee saada työnantajan antamasta koulutuksesta määrätyt tiedot sisältävä todistus. Suomessa eri työsuojeludirektiivien koulutusta koskevat artiklat on pantu täytäntöön työnantajan työntekijöilleen antamalla erityistä opetusta ja ohjausta koskevilla säännöksillä ja niin on tarkoitus toimia myös muutosdirektiivin täytäntöönpanossa. Todistuksen on muutosdirektiivin perusteella oltava myös osa asbestipurkutyötä koskevaa viranomaiskäsitellyä. Muutosdirektiivin 1 artiklan 4 kohdan mukaan viranomaiselle tehtävään asbestipurkutyötä koskevaan ennakkoilmoitukseen on sisällyttävä kuvaus muun muassa työntekijöiden

lukumäärästä, kyseiselle työmaalle osoitettavista työntekijöistä ja heidän saaman koulutuksen todistavat henkilökohtaiset todistukset. Vaatimus todistusten toimittamisesta viranomaiselle on uusi. Ennakkoilmoituksen tarkoituksena on mahdollistaa asbestipurkutyökohteinen viranomaisvalvonta.

Muutosdirektiivin 1 artiklan 13 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on asetettava julkisesti saataville luettelo viranomaiselta luvan saaneista yrityksistä kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti. Julkisen tietopalvelun tarkoituksena on helpottaa tiedonsaantia siten, että asbestipurkutyötä teettävillä tahoilla olisi mahdollisuus varmistaa, että heille palvelujaan tarjoavalla toimijalla on asbestipurkutyöhön voimassa oleva viranomaisen myöntämä lupa. Vaatimus julkisesta tietopalvelusta on direktiivissä uusi, mutta kansallisesti Suomessa on jo säädetty tarvittavien tietojen luovuttamisesta julkisen tietopalvelun kautta laissa eräistä asbestipurkutyötä koskevista vaatimuksista (684/2015).

Eräissä työsuojelun tehtävissä edellytettyä ammattipätevyyttä ja sen tunnustamista koskevien ehdotusten tavoitteena on saattaa sääntely perustuslain edellyttämällä tavalla tarpeellisilta osin lain tasolle sekä tarkentaa ammattipätevyysvaatimusten sisältö vastaamaan paremmin säännellyn ammatin käsitettä.

3 Nykytila ja sen arviointi

Asbesti on eräiden silikaattimineraalien kuitumaisen muodon yleisnimike, jota käytettiin monien hyvien ominaisuuksiensa takia vuosikymmenten ajan muun muassa rakennusmateriaaleissa. Asbestimineraaleja esiintyy myös Suomen maa- ja kallioperässä.

Kaikki asbestilajit ovat ihmisten terveydelle erittäin vaarallisia. Hengitysilman mukana asbestikuidut voivat päästä keuhkoihin tai muualle kehoon, missä ne voivat aiheuttaa asbestoosia tai käynnistää prosessin, joka johtaa keuhkosityöpään tai muihin sairauksiin. Asbestikuidut ovat biologisesti liukenemattomia, eivätkä siten poistu kehosta normaalien suojamekanismien avulla. Asbestialtistuksen ja sairauden ensimmäisten oireiden välillä saattaa olla vuosien ja jopa vuosikymmenien viive. Turvallista altistumisen minimitasoa ei ole. Mitä pitkäaikaisempi altistuminen on, sitä suurempi on riski sairastua. Asbesti on edelleen eniten työperäisiä sairauksia ja ennenaikaisia kuolemia aiheuttava kemiallinen altiste Suomessa.

Asbestin vaarallisuuden vuoksi asbestityön tekemistä säännellään tarkasti. Asbestityötä on säännelty EU:n tasolla jo vuodesta 1983 (neuvoston direktiivi 83/477/ETY) lähtien ja sääntely on tämän jälkeen asteittain kiristynyt. Asbestipurkutyö on Suomessa luvanvarainen elinkeino, jonka harjoittamisen edellytyksistä säädetään laissa eräistä asbestipurkutyötä koskevista vaatimuksista. Kyseisessä laissa säädetään lupaedellytysten lisäksi muun muassa asbestipurkutyöntekijän ammattipätevyydestä ja asbestipurkutyöluvasta sekä näistä molemmista pidettävistä rekistereistä. Asbestityöasetuksessa säädetään tarkemmin asbestityön turvallisuusvaatimuksista. Asetuksessa säädetään muun muassa altistumisen arvioinnista, sitovasta raja-arvosta ja altistumisen seurannasta, työvälineiden käytöstä sekä työntekijöille annettavasta erityisestä opetuksesta ja ohjauksesta.

Perustuslain 10 §:ssä säädetään yksityiselämän suojasta. Pykälän 1 momentin mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Asbestipurkutyöstä viranomaiselle tehtävää ennakkoilmoitusta koskeva sääntely perustuu asbestidirektiivin 4 artiklan 3 kohtaan. Direktiivin kyseinen kohta on pantu kansallisesti täytäntöön asbestityöasetuksen 6 §:n ja henkilötietojen käsittelyn osalta työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain (44/2006, jäljempänä *työsuojelun valvontalaki*) 48 §:n säännöksiin. Työsuojelun valvontalain 48 §:n 2 momentin mukaan työsuojeluviranomaiselle

tehtävässä asbestipurkutyön ennakkoilmoituksessa on mainittava luonnolliseen henkilöön liittyviä tietoja, joten kyse on henkilötietojen käsittelystä. Muutosdirektiivin ennakkoilmoitukseen uutena asiana edellyttämä tieto työnantajan työntekijöilleen antamasta erityisen opetuksen ja ohjauksen todistuksesta yhdistettynä henkilön nimeen on sekin henkilötieto. Koska muutosdirektiivi edellyttää asbestipurkutyötä koskevan ennakkoilmoituksen sisältävän uusia henkilötietoja, työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain 48 §:n 2 momenttia on tältä osin muutettava.

Muutosdirektiivin 1 artiklan 13 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on asetettava julkisesti saataville luettelo luvan saaneista yrityksistä kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti. Voimassa oleva asbestipurkutyötä koskevan lain 11 §:n mukainen asbestipurkutyöluvanhaltijoita koskeva julkinen tietopalvelu täyttää lähtökohtaisesti kyseisen artiklan vaatimukset. Kansallisesti tietojen luovutus kuitenkin edellyttää luvanhaltijan suostumusta, mitä ei ole pidetty asianmukaisena henkilötietojen käsittelyperusteena viranomaisen toimiessa rekisterinpitäjänä. Tästä syystä henkilötietojen käsittelyperusteena nykyisin olevan suostumus tulisi korvata säätämällä tietojen luovuttaminen viranomaisen lakisääteiseksi tehtäväksi. Samalla julkista tietopalvelua koskeva sääntely tarkennettaisiin muiltakin vastaamaan paremmin henkilötietojen käsittelyä koskevia periaatteita.

Asbestipurkutyöntekijältä edellytetään erityistä ammattipätevyyttä. Ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain (1384/2015) 3 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan säännellyllä ammatilla tarkoitetaan virkaa tai tehtävää, jonka aloittamisen tai harjoittamisen edellytyksenä on, että henkilö täyttää lainsäädännössä asetetut ammattipätevyyttä koskevat yksityiskohtaiset vaatimukset. Eräistä asbestipurkutyötä koskevista vaatimuksista annetun lain 2 §:n 2 momentin mukaan pätevyysvaatimuksena asbestipurkutyöntekijällä on soveltuva ammattitutkinto tai sen osa. Käytännössä soveltuvana tutkintona on hyväksytty ainoastaan talonrakennusalan ammattitutkinnon valinnainen osa Asbestityöt. Lainkohtaa on tarpeellista täsmentää vastaamaan paremmin säännellyn ammatin käsitettä ja soveltamiskäytäntöä.

Eräistä asbestipurkutyötä koskevista vaatimuksista annetun lain 2 §:n 3 momentin mukaan Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa hankitun ammattipätevyyden tunnustamisesta säädetään ammattipätevyyden tunnustamisesta annetussa laissa. Kyseisen lain 4 §:n 1 momentin mukaan Opetushallitus päättää muodollista pätevyyttä osoittavien asiakirjojen tuottamasta kelpoisuudesta säänneltyyn ammattiin, jollei muualla toisin säädetä. Asbestipurkutyötä koskevassa laissa ei nykyisin säädetä täsmällisesti, mikä viranomainen on toimivaltainen tunnustamaan asbestipurkutyöntekijän ammattipätevyyden. Käytännössä tehtävästä on huolehtinut Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue, jonka tehtävänä on lain 11 §:n mukaan pitää rekisteriä asbestipurkutyön tekemiseen pätevistä henkilöistä. Lakia on tarpeen muuttaa siten, että toimivaltainen viranomainen ilmenee siitä täsmällisesti.

Asbestipurkutyöntekijän lisäksi työturvallisuuslakia täsmentävissä eri työaloja koskevilla valtioneuvoston asetuksen tasoisissa säädöksissä määritellään eräitä muita tehtäviä, joissa edellytetään erityistä ammattipätevyyttä. Tällaisia tehtäviä ovat ajoneuvonosturinkuljettaja, kuormausnosturinkuljettaja ja torninosturinkuljettaja, joista säädetään työvälineiden turvallisesta käytöstä ja tarkastamisesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (403/2008). Satamanosturin ja kansikoneen kuljettajan tehtävän ammattipätevyysvaatimuksesta säädetään valtioneuvoston asetuksessa alusten lastauksen ja purkamisen työturvallisuudesta (633/2004). Valtioneuvoston asetuksessa rakennustyötä tekevän sukeltajan pätevyydestä ja turvallisuussuunnitelmasta (1088/2011) säädetään sukeltajan erityisistä ammattipätevyysvaatimuksista.

Perustuslain 18 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Lainsäädäntöön perustuvat ammattipätevyysvaatimukset liittyvät perustuslain 18 §:n 1 momentin mukaisiin oikeuksiin työn ja ammatin valinnan vapaudesta, minkä vuoksi ammattipätevyyttä koskevan sääntelyn on oltava asetuksen sijasta tavallisen lain tasoista. Lainsäädännön täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimus ulottuu myös ammattipätevyysvaatimuksiin, jotka rajoittavat mahdollisuutta työn tekemisen tai ammatin harjoittamiseen. Työturvallisuuslakia on tästä syystä tarpeen muuttaa säätämällä ammattipätevyyksiä koskevista perusvaatimuksista lain tasoisesti.

Edellä mainituissa valtioneuvoston asetuksissa tai muuallakaan aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueiden tehtäviä tai toimialueita koskevassa lainsäädännössä ei nykyisin säädetä riittävällä tavalla siitä, mikä viranomainen on toimivaltainen tunnustamaan kyseiset ammattipätevyydet, jos koulutus on suoritettu toisessa EU- tai ETA jäsenvaltiossa. Käytännössä tehtävistä ovat huolehtineet eri aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueet. Työturvallisuuslakia on tarpeen muuttaa myös siten, että ammattipätevyyden tunnustamiseen toimivaltainen viranomainen ilmenee laista täsmällisesti.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan, että asbestipurkutyöstä viranomaiselle tehtävän ennakkoilmoituksen tulisi sisältää tieto työntekijöiden suorittamasta koulutuksesta ja erityisestä opetuksesta ja ohjauksesta annetun todistuksen päivämäärästä. Asbestipurkutyöluparekisterin julkisen tietopalvelun tietojen luovutusedellytyksiä muutettaisiin luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (jäljempänä *tietosuoja-asetus*) kanssa paremmin yhteensopivaksi siten, ettei tietojen luovuttaminen perustuisi enää henkilön suostumukseen, vaan asia säädettäisiin laissa viranomaisen tehtäväksi.

Lisäksi ehdotetaan, että toisessa EU- tai ETA jäsenvaltiossa saavutetun asbestipurkutyöntekijän ammattipätevyyden tunnustavaksi viranomaiseksi nimettäisiin aluehallintovirasto. Samassa yhteydessä asbestipurkutyöntekijältä edellytettyä ammattipätevyysvaatimusta on tarpeellista täsmentää vastaamaan paremmin säännellyn ammatin käsitettä ja säännöksen soveltamiskäytäntöä.

Työturvallisuuslakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että lakiin koottaisiin eräitä muita työtehtäviä koskevat ammattipätevyyden perusvaatimukset, joista säädetään nykyisin valtioneuvoston asetusten tasolla. Ammattipätevyysvaatimukset täsmennettäisiin vastaamaan paremmin säännellyn ammatin käsitettä. Toisessa EU- tai ETA jäsenvaltiossa saavutetun ammattipätevyyden tunnustavaksi viranomaiseksi nimettäisiin myös näille ammanteille aluehallintovirasto.

Eri ammattipätevyyksien sisältövaatimuksiin ei tehtäisi muutoksia, vaan ehdotukset olisivat luonteeltaan säädösteknisiä.

Samassa yhteydessä työturvallisuuslakiin lisättäisiin säännös yhteistä rakennustyömaata koskevan turvallisuuskoordinaattorin nimeämisestä sekä asetuksen antamista koskevia valtuussäännöksiä, jotka liittyvät rakennustyöasetuksen uudistamiseen.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Ehdotetun asbestipurkutyötä koskevan sääntelyn vaikutukset kohdistuvat asbestipurkutyötä harjoittaviin yrityksiin ja niiden palveluksessa oleviin työntekijöihin. Voimassa olevia asbestipurkutyölupia oli vuonna 2024 374 kappaletta. Käytännössä harva asbestipurkuluvan omaava yritys tekee pelkästään asbestipurkutyötä. Luvanhaltioista valtaosa on yrityksiä ja yksityisenä elinkeinonharjoittajana toimivalle luonnolliselle henkilölle lupia oli myönnetty vain muutamia. Asbestipurkutyötä koskevia ennakoilmoituksia tehdään työsuojeluviranomaiselle noin 10 000 vuodessa.

Aluehallintovirastolta saadun arvion mukaan asbestipurkutyötä tekevät yritykset ovat pääasiassa pieniä yrityksiä ja työllistävät tyypillisesti 1–5 työntekijää. Asbestipurkutyöhön pätevien henkilöiden rekisteriin on rekisteröity noin 6 800 henkilöä. Rekisteriin on merkitty kaikki rekisterin olemassaoloaikana ilmoitetut työntekijät, mutta käytännössä moni tekee asbestitöitä vain harvemmin ja tästä syystä asbestipurkutyötä todellisuudessa tekevien määrä on merkittävästi alhaisempi. Esimerkiksi syöpäsairauden vaaraa aiheuttaville aineille ja menetelmille ammatissaan altistuvien rekisteriin (ASA-rekisteri) oli vuonna 2022 ilmoitettu vain alle 700 asbestipurkutyöntekijää noin 80 yrityksen toimesta.

Koska asbestipurkutyötä koskevaan ennakoilmoitukseen ehdotetut muutokset ovat vähäisiä, ehdotuksen ei arvioida aiheuttavan yrityksille hallinnollisena taakkana olennaisia taloudellisia lisäkustannuksia.

Työsuojeluviranomaiselle ehdotukset merkitsevät kertaluontoisena tehtävänä asbestipurkutyötä koskevan ennakoilmoituslomakkeen vähäistä teknistä päivittämistä sekä asbestipurkutyöluparekisterin julkisen tietopalvelun hakukenttien toiminnan teknistä muokkaamista. Näiden tehtävien vaikutukset viranomaisen toimintaan on valmistelussa saadun tiedon mukaan vähäisiä.

Muutosdirektiivin muita vaikutuksia on arvioitu asbestityöasetuksen yhteydessä, jolla direktiivi pannaan muilta osin täytäntöön.

Asbestipurkutyöluparekisterin julkiseen tietopalveluun ehdotetut muutokset eivät merkitsisi käytännössä muutoksia henkilötietojen käsittelyyn. Luvanhaltijoita koskeva julkinen tietopalvelu sisältää pääasiassa oikeushenkilöitä koskevia tietoja ja siten muita kuin tietosuoja-asetuksen tarkoittamia henkilötietoja. Voimassa olevan sääntelyn aikana ei ole esiintynyt tilanteita, jossa viranomainen ei olisi saanut suostumusta laissa tarkoitettujen tietojen julkaisemiseen tietopalvelun kautta. Tietosuoja-vaikutukset olisivat siten vähäiset. Henkilötietojen käsittelyperusteesta säätäminen lainsäädännössä saattaa sääntelyn paremmin yhteensopivaksi tietosuoja-asetuksen vaatimusten kanssa.

Ehdotettu ammattipätevyyttä ja sen tunnustamista koskeva sääntely on luonteeltaan pääosin säädösteknistä. Ammattipätevyysvaatimukset vastaavat sisällöltään voimassa olevan lainsäädännön vaatimuksia. Tästä syystä ammattipätevyyksiä koskevat ehdotukset eivät aiheuta työntekijöille tai työsuojeluviranomaiselle olennaisia vaikutuksia. Ammattipätevyyden jo omaavien henkilöiden asema otetaan huomioon säätämällä ennen lain voimaantuloa saavutetun ammattipätevyyden tuottamasta kelpoisuudesta siirtymäsäännöksessä.

4.3 Ehdotetun ammattisääntelyn suhteellisuusarviointi

Ammatteja koskevan sääntelyn hyväksymistä edeltävästä suhteellisuusarvioinnista annetussa valtioneuvoston asetuksessa (376/2020, jäljempänä *suhteellisuusarviointiasetus*) edellytetään

sääntelyn oikeasuhtaisuuden arviointia ja selvityksen liittämistä säädöksiin ennen kuin säädetään uusia tai muutetaan voimassa olevia säänneltyjen ammattien harjoittamisen aloittamista, niiden harjoittamista tai jotakin niiden harjoittamisen muotoa rajoittavia lakeja, asetuksia tai viranomaisen määräyksiä. Hallinnonalan ammattisääntelyn valmistelusta vastaavan ministeriön on ilmoitettava komissiolle perustelut, joiden nojalla uusi tai muutettu sääntely katsotaan asetuksen perusteella arvioiden perustelluksi ja oikeasuhteiseksi. Suhteellisuusarviointiasetuksen sääntely perustuu uuden ammatteja koskevan sääntelyn hyväksymistä edeltävästä suhteellisuusarvioinnista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2018/958 asettamiin vaatimuksiin.

Suhteellisuusarviointiasetus edellyttää, että ammattisääntely voidaan perustella yleisen edun mukaisilla tavoitteilla. Sääntelyn valmistelusta vastaavan viranomaisen on erityisesti harkittava, voidaanko tähän liittyviä säädöksiä perustella objektiivisesti yleiseen järjestykseen, yleiseen turvallisuuteen tai kansanterveyteen liittyvillä syillä taikka yleiseen etuun liittyvillä, uuden ammatteja koskevan sääntelyn hyväksymistä edeltävästä suhteellisuusarvioinnista annetun direktiivin 6 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuilla syillä. Direktiivissä yleiseen etuun liittyvillä syillä tarkoitetaan muun muassa työntekijöiden ja muiden palvelun vastaanottajien suojelua.

Ammattisääntelyn on oltava myös oikeasuhtaista. Säänneltyjä ammatteja koskevaa sääntelyä valmistellessaan viranomaisen on varmistettava, että säädökset ovat omiaan takaamaan asetetun tavoitteen saavuttamisen eivätkä ylitä sitä, mikä on tarpeen tavoitteen saavuttamiseksi.

4.3.1 Yleistä

Perustuslain 18 §:n 1 momentin mukaan julkisen vallan on huolehdittava työvoiman suojelusta. Tiettyihin työtehtäviin tai työvälineiden käyttöön liittyy siinä määrin suuria riskejä työntekijöille ja muille työn vaikutuspiirissä oleville henkilöille, että ammattipätevyyden edellyttämistä niissä voidaan pitää perusteltuna työturvallisuuden varmistamiseksi. Eräistä asbestipurkutyötä koskevista vaatimuksista annettuun lakiin ja työturvallisuuslakiin ehdotetulle ammattipätevyysääntelylle on yhteistä, että tehtäviin liittyy työturvallisuuden varmistamisen kannalta erityisiä osaamisvaatimuksia. Ammattipätevyysvaatimuksista säätäminen lain tasolla vaikuttaa myönteisesti työsuojelua koskevaan yleisen edun mukaiseen tavoitteeseen. Ehdotetut ammattipätevyysvaatimukset perustuvat kyseisten työtehtävien suorittamista koskeviin tosiallisiin ja ratkaiseviin osaamisvaatimuksiin, jotka ovat välttämättömiä työntekijöiden ja osaltaan myös muiden työn vaikutuspiirissä olevien hengen ja terveyden suojelemiseksi.

Ehdotettavista ammattipätevyyksistä ei ole sitovaa kansainvälistä tai EU:n sääntelyä. Asbestidirektiivi sisältää työntekijöiden kouluttamista koskevia vaatimuksista, mutta kyse ei ole ammattipätevyyden sääntelystä.

Ehdotuksen mukana työturvallisuuslakiin koottaisiin nykyisin valtioneuvoston asetuksen tasoisina annetut eräitä työsuojelun tehtäviä koskevat perussäännökset ammattipätevyyksistä. Varsinaisiin ammattipätevyksiinvaatimuksiin ei ehdoteta sisällöllisiä muutoksia. Sama koskisi asbestipurkutyöntekijän ammattipätevyysvaatimusta, josta säädettäisiin eräistä asbestipurkutyötä koskevista vaatimuksista annetussa laissa. Tällä ehdotuksella ei siten muuteta merkittävästi sääntelyn nykytilaa.

4.3.2 Asbestipurkutyöntekijä

Asbestipurkutyöntekijän ammattipätevyydestä säädetään jo nykyisin lain tasolla. Nyt ehdotetussa muutoksessa lain tasolla määriteltäisiin ammattitutkinnon ala ja valtioneuvoston asetuksella on tarkoitus antaa tarkempia säännöksiä soveltuvan ammattitutkinnon nimikkeestä

ja tutkimuksen osasta. Kyse olisi säädösteknisestä muutoksesta. Lisäksi laissa säädettäisiin tutkimuksen tunnustavan viranomaisen toimivallasta.

Asbestin vaarallisuuden vuoksi asbestityön tekemistä säännellään tarkasti. Asbestipurkutyötä on säännelty EU:n tasolla jo vuodesta 1983 lähtien ja sääntely on tämän jälkeen asteittain kiristynyt. Kaikki asbestilajit ovat ihmisen terveydelle erittäin vaarallisia. Hengitysilman mukana asbestikuidut voivat päästä keuhkoihin tai muualle kehoon, missä ne voivat käynnistää prosessin, joka voi johtaa vakaviin sairauksiin. Asbestikuidut ovat biologisesti liukenemattomia, eivätkä ne siten poistu kehosta kehon normaalien suojamekanismien avulla. Asbestialtistumisen ja sairauden ensimmäisten oireiden välillä saattaa olla vuosien ja jopa vuosikymmenien viive. Turvallista altistumisen minimitasoa ei ole. Mitä suurempi kumuloitunut altistuminen on, sitä suurempi on riski sairastua. Syöpäsairauden vaaraa aiheuttaville aineille ja menetelmille ammatissaan altistuvien rekisteriin (ASA-rekisteri) ilmoitettiin vuonna 2022 rakennuslalla altistuneina yli 1 000 henkilöä, joista yli 600 oli asbestipurkajia. Asbestipurkutyökohteita koskevia ennakkoilmoituksia tehdään viranomaiselle noin 10 000 vuodessa.

Asbestipurkutyö on vaativaa erikoistyötä. Ammattipätevyysvaatimuksen taustalla on tavoite varmistaa, että asbestipurkutyöhön käytettäisiin vain sellaisia työntekijöitä, jotka ovat asianmukaisen koulutuksen suorittaneita henkilöitä. Tämä palvelee turvallista asbestipurkutyön suorittamista ja osaltaan myös varmistaa, etteivät muut asbestipurkutyön vaikutuspiirissä olevat henkilöt altistu asbestikuiduille. Ammattipätevyysvaatimuksella on tästä syystä yleisen edun mukainen tavoite.

4.3.3 Nosturin kuljettajat

Rakennustyömaa-alue, johon kaikki ehdotetut muutokset pääosin liittyvät, on jo lähtökohtaisesti tapaturma- ja riskialtis toimintaympäristö. Vastaava voidaan todeta satama-alueen nostotöistä. Nostureiden ohjaajien ammattipätevyyttä koskevalla sääntelyllä pyritään varmistamaan tiettyjen nostotyön osa-alueiden toteuttaminen turvallisesti: rakennustyömaalla ja satamissa käytettävien nostureiden kuljettajien on oltava ammattitaitoisia työturvallisuuden varmistamiseksi. Nosturin ohjaaminen edellyttää käyttäjältään erityistä ammattitaitoa ja sen puuttuminen lisää riskiä, että esimerkiksi nosturin kuorma tippuisi muiden työntekijöiden tai työn vaikutuspiirissä olevien henkilöiden päälle. Ehdotuksen mukaiset nosturit ovat sellaisia työturvallisuuslain 43 §:ssä ja sen nojalla annetuissa säännöksissä tarkoitettuja vaarallisia koneita, joita koskevan käyttöönottotarkastuksen saa suorittaa vain siihen päteväksi todettu asiantuntijayhteisö.

Satamassa käytettäviä nostureita lukuun ottamatta ammattipätevyysvaatimukset ei kuitenkaan koskisi kaikkia nostureita, vaan nosturin kuljettajia koskevan ammattipätevyysvaatimuksen soveltamista olisi tarkoitus rajata lain nojalla annettavassa valtioneuvoston asetuksessa. Käytännössä rajaukset koskisivat nostureiden käyttötarkoitusta tai teknisiä ominaisuuksia, kuten kuormamomenttia tai nostokykyä ja rajaukset vastaisivat nykytilaa. Lisäksi sääntelyn oikeasuhtaisuuden puolesta puhuu se, että ammattipätevyys olisi mahdollista hankkia myös vaihtoehtoisin keinoin: ehdotuksen mukaan aluehallintovirasto voisi myöntää työmaakohtaisen poikkeusluvan, mikäli henkilöllä ei ole säädettyä ammattipätevyyttä. Tällaisia poikkeuslupia myönnetään vuosittain joitakin kymmeniä.

4.3.4 Rakennustyötä tekevä sukeltaja

Myös rakennustyötä tekevän sukeltajan työtehtäviin liittyy korostunut työturvallisuusvaatimus. Sukelluslalla on ollut voimassa erityiset turvallisuusmääräykset aina 1970 luvulta saakka.

Veden alla tehtävä rakennustyö on jo lähtökohtaisesti erityistä ammattitaitoa vaativaa, jossa tulee osata sukeltamisen lisäksi rakennustyöhön liittyvät asiat. Ilman asianmukaista koulutusta kyseistä työtä ei ole mahdollista suorittaa turvallisesti. Ammattipätevyysvaatimus turvaa osaltaan myös sitä, että rakennettava kohde on asianmukaisesti rakennettu ja niiden korkea laatu myöhemmässä käytössä voidaan turvata. Ehdotus koskee kuitenkin melko suppeaa alaa. Vakituaisesti rakennustyötä tekevän sukeltajan tehtävissä toimii alle 100 henkilöä.

4.3.5 Yhteenvedo

Ammattipätevyysvaatimus on keskeisin keino varmistaa ehdotetuissa työsuojelun tehtävissä vaadittava asianmukainen osaamistaso. Ammattipätevyysvaatimusten arvioidaan vähentävän merkittävästi rakennustyön työturvallisuusriskejä. Valmistelussa on arvioitu, että ehdotukset ovat välttämättömiä rakentamisen työturvallisuuden ja terveellisuuden varmistamiseksi, eikä tavoitteen varmentamiseksi ja edistämiseksi ole mahdollista käyttää vähemmän rajoittavia keinoja.

Ehdotetun sääntelyn oikeasuhtaisuutta arvioitaessa tulee ottaa huomioon tavoiteltuun yleisen edun mukaiseen tavoitteeseen liittyvien riskien luonne. Näitä riskejä ovat ehdotetussa sääntely-ympäristössä vakavimmillaan työtapaturmat, joilla voi olla merkittävät vaikutukset. Rakennustyön turvallisuutta koskeva muu sääntely ja työsuojeluviranomaisen toimesta tapahtuva jälkikäteinen valvonta eivät ole yksin riittäviä varmistamaan tavoiteltua työturvallisuuden tasoa. Näin ollen keskeistä on, että kysymyksessä olevissa työtehtävissä toimivien ammatillista kelpoisuutta arvioidaan työmaakohtaisesti.

Ehdotettu sääntely on asianmukaista ja sillä arvioidaan saavutettavan tavoite rakennustyön turvallisuuden ja terveellisuuden varmistamisesta. Lakiehdotus on johdonmukainen tapa säädellä erilaisten työtehtävien vaativuuden tuomia osaamistarpeita, jotka ovat suoraan yhteydessä kyseisen rakennustyön turvallisuusriskeihin.

Valmistelussa on lisäksi otettu huomioon, että kysymyksessä olevat tehtävät ovat erityisosaamista vaativia ja tehtävien monimutkaisuuden vuoksi henkilöiden ammattipätevyyden ja vaadittavan koulutuksen taso on keskiössä. Siksi tehtävissä vaadittavaa ammattipätevyyttä ei ehdotettua viranomaisen myöntämää poikkeuslupaa lukuun ottamatta voida hankkia muilla vaihtoehtoisilla tavoilla, eikä jakaa muiden ammattien kanssa. Ammattien vähimmäisasiantuntemusta koskevien säännösten näkökulmasta ei ole rakennettavissa vaihtoehtoisia, vähemmän vaativaa mutta yhtä tehokasta järjestelmää, jolla pystyttäisiin rajoittamaan kyseisten tehtävien turvallisuusriskejä. Esimerkiksi osaamisvaatimusten perustaminen pelkästään työnantajan tapauskohtaiseen riskinarviointiin ja harkintaan tai muiden lievempien, kuten vapaaehtoisuuteen perustuvien, toimenpiteiden toteuttaminen ei turvaisi riittävällä tavalla sääntelyn tarkoituksen toteutumista, koska ne jättävät mahdollisuuden sille, että toimintaa harjoitetaan ilman tarvittavaa asiantuntemusta. Ne eivät myöskään rajoittaisi riittävästi terveys- ja turvallisuusriskejä.

Ehdotuksilla on myös myönteisiä vaikutuksia koulutusjärjestelmään ja alan opintoja harkitseviin. Ehdotettujen koulutusvaatimusten lakisääteisyys selkeyttää opintoihin hakeutumisen suunnitelmallisuutta ja opintokokonaisuuksien valintaa. Ehdotettujen työsuojelun tehtävien säilyttäminen säänneltyjen ammattien piirissä vaikuttaa myönteisesti siten myös oppilaitosten koulutuksen järjestämiseen sekä koulutuskokonaisuuksien sisällön suunnitteluun.

Valmistelussa on ehdotettuja ammattipätevyyksiä kokonaisuutena arvioitaessa päädytty siihen, että sääntelyä voidaan perustella yleiseen etuun, työturvallisuuden varmistamiseen, liittyvällä

syillä. Ehdotukset ovat omiaan takaamaan tämän tavoitteen saavuttamisen eivätkä ylitä sitä, mikä on tarpeen vaadittavan työturvallisuuden tason saavuttamiseksi.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Esityksellä pantaisiin täytäntöön muutosdirektiivin ne artikkelit, joista on kansallisesti säädettävä lain tasolla. Muutosdirektiivissä on tehty eräitä tarkennuksia asbestipurkutyötä koskevaan viranomaismenettelyyn. Asbestipurkutyöstä viranomaiselle tehtävää ennakoilmoitusta ja julkista tietopalvelua koskevat direktiivin säännökset ovat täsmällisiä ja tarkoitus on, että kansallinen sääntely vastaisi tältä osin direktiivin vähimmäisvaatimuksia.

Muutosdirektiivissä on täsmennetty myös asbestipurkutyöluvan myöntämisen edellytyksiä. Muutosdirektiivissä lupamenettelyyn tehdyt tarkennukset sisältyvät jo osaltaan kansalliseen lainsäädäntöön. Muilta osin täytäntöönpanossa hyödynnetään olemassa olevan asbestipurkutyöhön pätevien henkilöiden rekisterin tietoja ja muutokset kohdistetaan ennakoilmoitusmenettelyyn, koska asbestipurkutyölupaan ja mahdollisuuksiin muuttaa sen myöntämiselle asetettavia edellytyksiä vaikuttavat elinkeinon harjoittamisen oikeutta koskevan perusoikeuden rajoitusedellytykset.

5.2 Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot

Muutosdirektiivin täytäntöönpano on käynnissä myös muissa jäsenvaltioissa. Komission johtavien työsuojelutarkastajien komitean puitteissa on tehty kysely muun muassa asbestityön edellyttämän koulutuksen järjestämisestä ja sääntelystä eri jäsenvaltioissa. Tämän perusteella voidaan todeta, että eri jäsenvaltioissa kansallinen sääntely ja järjestelmät eroavat toisistaan muutosdirektiivin tarkoittaman työntekijöiden koulutuksen järjestelyissä. Osassa jäsenmaista edellytetään esimerkiksi sertifioidun tahon antamaa koulutusta. Suomessa eri työsuojeludirektiivien koulutusta koskevat artikkelit on pantu täytäntöön työnantajan työntekijöilleen antamaa erityistä opetusta ja ohjausta koskevilla säännöksillä. Näin ehdotetaan tehtäväksi myös muutosdirektiivin kohdalla, jolloin koulutusvaatimusten täytäntöönpano tapahtuisi tältä osin asbestityöasetusta muuttamalla.

Direktiivin täytäntöönpano eri jäsenvaltioissa riippuu myös siitä, kuinka pitkälle kehittynyt asbestityölainsäädäntö niissä on ja onko muutosdirektiivin sääntelevät asiakokonaisuudet jo kansallisesti voimassa. Suomessa osa muutosdirektiivin vaatimuksista on katsottu jo sisältyvän riittävässä laajuudessa voimassa olevaan lainsäädäntöön.

6 Lausuntopalaute

Lausunnon antoi 35 eri tahoa. Suurin osa lausunnoista koski asbestityöasetusta koskevia ehdotuksia, jotka olivat lausuttavana samaan aikaan hallituksen esitysluonnoksen kanssa.

Oikeusministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, ympäristöministeriö ja Ahvenanmaan maakuntahallitus ilmoittivat, ettei niillä ole ehdotuksista lausuttavaa. Liikenne- ja viestintäministeriö piti esityksen ehdotuksia ja tavoitteita kannatettavina.

Puolustusministeriö totesi, että esitettävät säädösmuutokset vaikuttavat toteutuessaan puolustushallinnon kohteiden rakentamiseen, kuten kaikkeen muuhunkin rakentamiseen. Ehdotukset vaikuttaisivat välillisesti muun muassa asbestipurkutöiden tilaamiseen ja työn kustannuksiin. Puolustusministeriö pitää työturvallisuuslainsäädännön mukanaan tuomia

lisäkustannuksia investointina, joka parantaa työntekijöiden turvallisuutta ja vähentää sairastumisen riskiä.

Työterveyslaitos totesi puoltavansa asbestipurkutyön ennakkoilmoitukseen esitettyä lisäystä viimeisimmän suojanaamarin tiiviystestin päivämäärästä. Vaatimalla ilmoitusta testauspäivämäärästä helpotetaan valvontaa ja korostetaan työnantajan vastuuta teettää kasvoille tiivistyvien suojanaamarien käyttäjäkohtaiset testit.

Kainuun hyvinvointialueen lausunnossa todettiin, että esitys lisää työturvallisuutta ja vahvistaa EU:n syöväntorjuntaohjelman toteutumista. Ammattilaisten pätevyystarkennukset ja koulutusvaade lisää sekä kohteessa työskentelevien ammattilaisten, että mahdollisten sivullisten turvallisuutta. Muutos lisää osaamista ja ohjaa turvallisempaan työskentelyyn. Lakimuutoksen myötä olisi hyvä tiedottaa laajemminkin asbestin vaaroista ja oikeaoppisesta toiminnasta erityisesti remonttikohteissa.

Suomen Yrittäjät ry:n lausunnossa todettiin, että asbestipurkutyötä koskevan ennakkoilmoituksen tietosisällön muuttuminen edellyttää työnantajalta täsmällisempää ilmoituksen tekoa. Muutoksen aiheuttama hallinnollisen taakan lisäys on kuitenkin suhteellisen pieni.

Opetus- ja kulttuuriministeriö kannatti esitystä, jonka mukaan ammattipätevyysääntely siirrettäisiin perustuslain edellyttämällä tavalla lain tasolle, ja että kyseisiä säänneltyjä tehtäviä koskevaa ammattipätevyden tunnustamistehtävää hoitavaksi toimivaltaiseksi viranomaiseksi säädettäisiin aluehallintovirasto. Opetus- ja kulttuuriministeriö kuitenkin huomautti, että ammattipätevyyslain soveltamisalaan kuuluvien tilanteiden lisäksi säädöksissä olisi huomioitava myös ammattipätevyyslain soveltamisalan ulkopuolelle jäävät tilanteet, joissa koulutus on muusta maasta kuin toisesta EU:n tai ETA:n jäsenmaasta tai hakija on muun maan kuin jäsenmaan kansalainen.

Opetushallitus piti kannatettava esitettyä täsmennystä siitä, että päätöksen toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa saavutettua muodollista pätevyyttä osoittavien asiakirjojen tuottamasta kelpoisuudesta tekisi aluehallintovirasto. Opetushallituksen mielestä on kannatettavaa, että lakiin koottaisiin ammattipätevyden perusvaatimukset ja soveltuvasta ammatillisesta tutkinnosta ja sen osasta tai osista säädettäisiin tarkemmin asetuksissa. Luonnoksessa työturvallisuuslain muuttamisesta ammattipätevyden perusvaatimukset määritellään kansallisen koulutuslakuokituksen mukaisina.

Senaatti-konserni totesi pitävänsä hyvänä ja kannatettava muutosta lainsäädäntöön, jolla saadaan täsmennettyä asbestipurkutöihin vaadittavaa ammattipätevyyttä.

Omakotiliitto ry totesi, että se pitää tärkeänä vaarallisten aineiden parissa työskentelevien työsuojelusta ja työturvallisuudesta huolehtimisesta sekä ammattipätevyyskysymysten ajantasaisuudesta. Uudistuvasta lainsäädännöstä on hyvä tiedottaa laajasti myös kansalaisia, jotta esimerkiksi maallikkorakentajat ovat tietoisia ja osaavat valita ammattitaitoisia ja vastuullisia yrityksiä omiin hankkeisiinsa.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry totesi, että uudistettujen säädösten toimeenpanossa SAK painottaa viestintää ja koulutusta eri osapuolille, jotta voidaan varmistaa kaikkien toimijoiden, mutta erityisesti työsuojeluvastuuta kantavien työnantajien riittävä asbestiosaaminen työpaikoilla. Viestinnässä ja koulutuksessa on tärkeää tuoda esille myös työterveyshuollon rooli ja tuki työntekijöiden terveyden suojelussa.

Teollisuusliitto ry totesi, ettei sillä ole esityksiin kommentoitavaa.

Tietosuoja-valtuutettu totesi, että luonnoksessa esiin nostetulla tavalla suostumusta paremmin henkilötietojen käsittelyyn soveltuu tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohta kuin tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan a alakohta. Suostumus on luonnoksessa esiin nostetulla tavalla ongelmallinen peruste henkilötietojen käsittelylle silloin, kun rekisterinpitäjän ja luonnollisen henkilön välillä voidaan katsoa olevan epäsuhtaa. Asbestipurkutyötä koskevan ennakoilmoituksen osalta tietosuoja-valtuutettu yhtyi luonnoksessa esitettyyn siitä, että koulutusta koskevat tiedot näyttäisivät olevan tarpeellisia ja olennaisia ilmoittaa, jotta työsuojeluviranomainen voi varmistua siitä, että purkutöissä käytetään ainoastaan kyseiseen tehtävään päteviä henkilöitä ja joilla on tehtävään laissa säädetty riittävä koulutus.

Etelä-Suomen, Itä-Suomen, Lounais-Suomen, Länsi- ja Sisä-Suomen ja Pohjois-Suomen aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueet totesivat yhteisessä lausunnossaan, että eräistä asbestipurkutyötä koskevista vaatimuksista annetun lain 11 §:ään ehdotettu muutos edellyttää muutoksia lupaviranomaisen rekisteriin. Muutosten arveltiin olevan kuitenkin suhteellisen pieniä ja helposti toteutettavissa.

Kiinteistönomistajat ja rakennuttajat Rakli ry, Kiinteistöliitto ry, Rakennusteollisuus RT ry ja LVI Tekniset Urakoitsijat LVI-TU ry kiinnittivät huomiota siihen, että työturvallisuuslain 52 § koskeva muutosehdotus kaipaasi tarkennusta, koska lausunnon antajien mukaan yhteinen rakennustyömaa ei aina edellytä turvallisuuskoordinaattorin nimeämistä.

Lausuntojen johdosta esityksen jatkovalmistelussa todettiin, että turvallisuuskoordinaattorin nimeäminen yhteiselle rakennustyömaalle perustuu rakennustyödirektiivin 3 artiklan vaatimukseen. Työturvallisuuslain 52 §:ää kuitenkin muokattiin kielellisesti. Turvallisuuskoordinaattorista on tarkoitus säätää tarkemmin rakennustyöasetuksessa. Lisäksi jatkovalmistelussa todettiin, että opetus- ja kulttuuriministeriön ehdotusta ammattipätevyys sääntelyn tarkentamisesta koskemaan myös kolmansien maiden kansalaisia ei ollut mahdollisuutta toteuttaa tämän säädöshankkeen yhteydessä. Euroopan komissio on mahdollisesti ehdottamassa sääntelyä kolmansien maiden kansalaisten tutkintojen tunnustamisesta.

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Laki eräistä asbestipurkutyötä koskevista vaatimuksista

2 §. *Asbestipurkutyöntekijän pätevyys.* Pykälässä säädetään asbestipurkutyöntekijän ammattipätevyysvaatimuksesta. Asbestipurkutyö on vaativaa erikoistyötä. Säännöksen taustalla on tavoite varmistaa, että asbestipurkutyöhön käytettäisiin vain sellaisia työntekijöitä, jotka ovat vaaditun koulutuksen suorittaneita.

Ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain 3 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan säännellyllä ammatilla tarkoitetaan virkaa tai tehtävää, jonka aloittamisen tai harjoittamisen edellytyksenä on, että henkilö täyttää lainsäädännössä asetetut ammattipätevyyttä koskevat yksityiskohtaiset vaatimukset. Asbestipurkutyöntekijä on kyseisen lain 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu säännelty ammatti. Voimassa olevan pykälän 2 momentin mukaan pätevyysvaatimuksena asbestipurkutyöntekijällä on soveltuva ammattitutkinto tai sen osa. Käytännössä soveltuvana tutkintona on hyväksytty ainoastaan talonrakennusalan ammattitutkinnon valinnainen osa Asbestityöt.

Pykälän 2 *momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että ammattipätevyysvaatimuksena edellytettäisiin soveltuvan tekniikan alan ammatillisen tutkinnon yhtä tai useampaa soveltuvaa osaa. Sääntely vastaisi paremmin säännellyn ammatin käsitettä ja säännöksen soveltamiskäytäntöä. Tarkoitus olisi, että soveltuvasta ammatillisesta tutkinnosta ja sen osasta tai osista säädettäisiin tarkemmin asbestityöasetuksessa.

Ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain 4 §:ssä säädetään ammattipätevyyden tunnustavasta tahosta. Sen mukaan Opetushallitus päättää muodollista pätevyyttä osoittavien asiakirjojen tuottamasta kelpoisuudesta säänneltyyn ammattiin, jollei muualla toisin säädetä. Asbestipurkutyöntekijän ammattipätevyyden tunnustavaa tahoa ei ole täsmällisesti määritelty eräistä asbestipurkutyötä koskevista vaatimuksista annetussa laissa. Käytännössä tehtävästä on huolehtinut Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue, joka huolehtii myös asbestipurkutyöhön pätevien henkilöiden rekisteröinnistä ja rekisterin ylläpidosta.

Lähtökohtana on, että ammattipätevyyden tunnustamisesta vastaavana viranomaisena toimii aina se ammatin sääntelystä vastaavan hallinnonalan viranomainen, jolla on riittävä asiantuntemus ammattitoiminnan sisällöstä. Työsuojelulainsäädännön kokonaisuudessa on tarkoituksenmukaista, että työsuojeluviranomainen päättää hallinnonalaan ammattipätevyysien tunnustamisesta.

Edellä todetun johdosta pykälän 3 *momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä määriteltäisiin tunnustamisessa sovellettava lainsäädäntö ja tehtävään toimivaltainen viranomainen. Momentin mukaan asbestipurkutyöntekijältä 2 momentin perusteella edellytetyn tutkintovaatimuksen täyttäisi myös henkilö, jolla on ammattipätevyyden tunnustamisesta annetussa laissa tarkoitettu päätös muussa Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa saavutettua muodollista pätevyyttä osoittavien asiakirjojen tuottamasta kelpoisuudesta. Päätöksen toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa saavutettua muodollista pätevyyttä osoittavien asiakirjojen tuottamasta kelpoisuudesta tekisi aluehallintovirasto noudattaen, mitä ammattipätevyyden tunnustamisesta annetussa laissa säädetään. Tutkintojen tunnustamista koskeva menettely määräytyisi momentissa viitatussa ammattipätevyyden tunnustamista koskevan lain mukaisesti. Kyseisessä laissa säädetään muun muassa tunnustamisen edellytyksistä yleisessä tunnustamisjärjestelmässä.

Pykälän 3 momentti sisältää nykyisin myös valtuutuksen tarkempien säännösten antamiseen asbestipurkutyöntekijältä edellytettävästä ammattipätevyydestä. Säännöstä ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että siinä eriteltäisiin riittävän tarkasti asetuksella säänneltäviksi tarkoitettujen ammattipätevyysasioiden, joita olisivat soveltuva tekniikan alan ammatillinen tutkinto ja sen soveltuvat osat. Soveltuvia osia voisi olla yksi tai useampi. Tarkoitus olisi, että soveltuvan ammattitutkinnon nimikkeestä ja tutkinnon soveltuvista osista säädettäisiin tarkemmin asbestityöasetuksessa, joka annettaisiin voimassa olevan lain asetuksenantovaltuuden nojalla. Myös voimassa oleva valtuus on siihen riittävän kattava. Kun asetuksenantovaltuutta nyt ehdotetaan muutettavaksi, jäisi aiemman valtuuden nojalla annettu asetus voimaan.

11 §. Julkinen tietopalvelu. Pykälässä säädetään asbestipurkutyölupia koskevasta julkisesta tietopalvelusta. Julkaistavia tietoja ovat luvanhaltijan nimi tai toiminimi, yhteystiedot, yritys- ja yhteisötunnus, kotipaikka, rekisteröintinumero sekä luvan myöntämispäivämäärä, voimassaoloaika ja peruuttaminen. Lupaviranomaisen ylläpitämä palvelu on yleisessä tietoverkossa osoitteessa <https://asbestipurkuluparekisteri.ahp.fi/>.

Julkisen tietopalvelun tarkoituksena on helpottaa tiedonsaantia siten, että asbestipurkutyötä teettävillä yrityksillä, asunto-osakeyhtiöillä tai yksityishenkilöillä on mahdollisuus varmistaa,

että heille palvelujaan tarjoavalla toimijalla on asbestipurkutyöhön voimassa oleva viranomaisen lupa. Asbestipurkutyö on tarkasti säänneltyä työntekijöiden ja muiden työn vaikutuspiirissä olevien suojelemiseksi syöpävaarallisilta asbestikuiduilta. Tämän vuoksi on tärkeää, että purkutyötä tekee vain sellainen toimija, jolla on työssä käytettävissään turvalliseen asbestipurkuun tarvittavat laitteet ja välineet sekä niiden huoltotilat ja joka on saanut toimintaan tarvittavan luvan viranomaiselta.

Muutosdirektiivin 1 artiklan 13 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on asetettava julkisesti saataville luettelo luvan saaneista yrityksistä kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti. Voimassa oleva asbestipurkutyölupien julkista tietopalvelua koskeva sääntely täyttää lähtökohtaisesti kyseisen artiklan vaatimukset.

Voimassa olevan säännöksen säätämisen jälkeen on tullut voimaan tietosuoja-asetus. Koska julkista tietopalvelua koskeva kansallinen sääntely on hyväksytty ennen tietosuoja-asetuksen soveltamisen alkamista, valmistelun yhteydessä on arvioitu tietopalvelun yhteensopivuutta tietosuoja-asetuksen säännösten kanssa. Kansallisesti on katsottu, että henkilötietojen julkistaminen on perustuslain puitteissa mahdollista julkisena tietopalveluna, jos sille on oikeusturvan takeiden ja perusoikeusjärjestelmän tavoitteiden kannalta hyväksyttävät perusteet (esim. PeVL 2/2017 vp ja PeVL 65/2014 vp).

Kun henkilötietoja käsitellään yleisessä tietoverkossa, rekisterinpitäjä ei voi varmistua luovutuksensaajan oikeudesta henkilötiedon käyttämiseen, koska tieto on kenen tahansa saatavilla. Rekisterinpitäjä ei voi myöskään varmistua henkilötietojen myöhemmästä käyttötarkoituksesta. Tietosuoja-asetuksen 6 artikla 4 kohta jättää kansallisesti mahdollisuuden poiketa henkilötietojen käsittelyn käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatteesta. Kansallisen lainsäädännön on oltava välttämätön ja oikeasuhteinen tietosuoja-asetuksen 23 artiklassa määriteltyjen tavoitteiden turvaamiseksi. Tietosuoja-asetuksen 23 artiklassa säädetään jäsenvaltioiden mahdollisuudesta säätää rajoituksista muun muassa 5 artiklan yleisiin käsittelyperiaatteisiin, siltä osin kuin sen säännökset vastaavat 12–22 artiklassa säädettyjä oikeuksia. Perusvaatimuksena tällaiselle sääntelylle on, että rajoituksissa noudatetaan keskeisiltä osin perusoikeuksia ja -vapauksia ja että rajoitukset ovat demokraattisessa yhteiskunnassa välttämättömiä ja oikeasuhteisia toimenpiteitä. Rajoitukset ovat mahdollisia vain asetuksessa määriteltyjen tavoitteiden takaamiseksi.

Asbestipurkutyötä koskevan tietopalvelun kohdalla kyseeseen tulee tietosuoja-asetuksen 23 artiklan 1 kohdan e alakohta, jonka mukaan ehdotettua sääntely voidaan perustella unionin tai jäsenvaltion yleiseen julkiseen etuun liittyvät tärkeän tavoitteen vuoksi, mukaan lukien kansanterveys ja sosiaaliturva. Asbestipurkutyöluvan saaneiden tahojen tietojen julkaiseminen perustuu muutosdirektiivin nimenomaiseen vaatimukseen. Julkisessa tietopalvelussa on kyse keskeisiltä osiltaan elinkeinonharjoittamiseen liittyvistä tiedoista, jotka ovat luonteeltaan muita kuin henkilötietoja. Henkilötietojen sähköinen luovuttaminen koskisi ainoastaan tiedonsaannin ja asbestipurkutyön turvallisen toteutuksen arvioinnin kannalta välttämättömiä tietoja. Tiedot eivät sisällä tietosuoja-asetuksen 9 artiklassa tarkoitettujen erityisiä henkilötietoryhmiä koskevia tietoja tai muita valtiosääntöisesti arkaluonteisia henkilötietoja. Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että tietoverkkoon sijoitettavasta henkilörekisteristä tietoja voisi hakea ainoastaan yksittäisinä hakuina rajatuin hakukriteerein. Kyseisellä säännöksellä huomioitaisiin tietosuoja-asetuksen 23 artiklan 2 kohdan edellyttämät erityiset toimenpiteet eli niin kutsutut suojatoimet.

Ehdotettu sääntely on välttämätöntä ja oikeasuhtaista työntekijöiden työturvallisuuden ja muiden asbestipurkutyön vaikutuspiirissä olevien henkilöiden turvallisuuden ja terveyden varmistamiseksi. Tietopalvelulla on yleisen edun mukainen tavoite ja sääntely on oikeassa

suhteessa sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden. Tietopalvelun tarkoitusta eli asbestipurkutyöntekijöiden ja muiden työn vaikutuspiirissä olevien oikeusturvan ja terveyden säilyttämistä ja siten viime kädessä perustuslain 7 §:n 1 momentissa ja 18 §:n 1 momentissa turvattujen oikeuksien edistämistä voidaan pitää perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävänä ja myös tietosuoja-asetuksen tarkoittamalla tavalla yleisen edun mukaisena. Ehdotetun sääntelyn arvioidaan olevan myös tietosuoja-asetuksen 23 artiklan edellyttämällä tavalla demokraattisessa yhteiskunnassa välttämätöntä ja oikeasuhteista.

Voimassa olevassa laissa tietojen luovuttaminen julkisen tietopalvelun kautta edellyttää luvanhaltijan suostumusta. Suostumus tietojen luovuttamiseen selvitetään luvan hakemisen yhteydessä. Valmistelun yhteydessä saadun tiedon mukaan sellaisia tilanteita, joissa suostumusta tietojen luovuttamiseen julkisen tietopalvelun kautta ei olisi saatu, ei ole esiintynyt. Tämä on luonnollista, koska käytännössä luvanhaltijalle on eduksi, että tiedot voidaan luovuttaa viranomaisen julkisen tietopalvelun kautta. Valmistelun yhteydessä on arvioitu myös henkilötietojen käsittelyperusteena olevan suostumusedellytyksen tarkoituksenmukaisuutta.

Tietosuoja-asetuksen 6 artiklassa määritellään henkilötietojen käsittelyperusteet ja 7 artiklassa rekisteröidyn suostumukseen perustuvan käsittelyn edellytykset. Henkilötietojen käsittelyperusteiden osalta tietosuoja-asetuksen johdanto-osan kappaleessa 43 todetaan, että suostumuksen ei pitäisi olla pätevä oikeudellinen peruste henkilötietojen käsittelylle sellaisessa erityistilanteessa, jossa rekisteröidyn ja rekisterinpitäjän välillä on selkeä epäsuhta. Tämä koskee erityisesti tilannetta, jossa rekisterinpitäjänä on viranomainen. Euroopan tietosuojaneuvoston ohjeen mukaan tietosuojatyöryhmä on katsonut, että suostumuksen sijasta on olemassa muita laillisia perusteita, jotka soveltuvat lähtökohtaisesti paremmin viranomaisten toimintaan. Ohjeessa viitataan erityisesti tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c ja e alakohtiin.

Edellä esitetyistä syistä pykälän *1 momentissa* ehdotetaan, ettei tietojen luovuttaminen julkisessa tietopalvelussa edellyttäisi enää luvanhaltijan suostumusta. Kun tietojen luovuttaminen asetettaisiin nimenomaisesti viranomaisen velvollisuudeksi lainsäädännössä, henkilötietojen käsittely viranomaisessa perustuisi jatkossa suostumuksen sijasta tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan eli rekisterinpitäjän lakisääteiseen velvoitteeseen. Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaan henkilötietojen käsittelyn oikeusperustaa koskevan lainsäädännön on täytettävä yleisen edun mukainen tavoite ja oltava oikeasuhteinen sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden. Henkilötietojen käsittely perustuu työsuojeluviranomaiselle työsuojelulainsäädännössä asetettuun valvontatehtävään ja – velvollisuuteen. Ehdotetulla henkilötietojen käsittelyä koskevalla säännöksellä toteutetaan siten osaltaan julkisen vallalle kuuluvaa velvoitetta työvoiman suojeluun ja lailla on yleisen edun mukainen tavoite.

Perustuslakivaliokunta on katsonut (PeVL 32/2008 vp), että yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta on olennaista, että tietoverkkoon sijoitettavasta henkilörekisteristä tietoja ei voida hakea erilaisina massahakuina, vaan esimerkiksi ainoastaan yksittäisinä hakuina. Tämän vuoksi pykälän *2 momentissa* ehdotetaan, että tietoja voisi etsiä julkisesta tietopalvelusta ainoastaan yksittäisenä hakuna. Hakukriteereinä toimitaisivat luvanhaltijan nimi tai toiminimi, yritys- ja yhteisötunnus tai kotipaikka.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin siitä, että lupaviranomaisen tulisi poistaa luvanhaltijaa koskevat tiedot julkisesta tietopalvelusta viipymättä luvanhaltijan pyynnöstä tai kun lupa on peruutettu tai lupaviranomainen on saanut tiedon luvanvaraisen toiminnan päättymisestä. Säännöksen tarkoituksena on, että julkisen tietopalvelun tiedot olisivat luotettavia ja ajantasaisia. Säännös vastaisi voimassa olevan pykälän 2 momenttia.

7.2 Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta

48 §. Ennakkoilmoitusvelvollisuus. Pykälä koskee työnantajan tai muun toiminnasta vastaavan velvollisuutta tehdä työsuojeluviranomaiselle harjoitetusta toiminnasta ennakkoilmoitus.

Pykälän 2 momentissa säädetään asbestipurkutyön ennakkoilmoitukseen sisällytettävistä työntekijöiden terveydentilaa koskevista ja muista henkilötiedoista. Momentin tausta ja yhteys henkilötietojen käsittelyä koskeviin lainsäädännön vaatimuksiin on kuvattu hallituksen esityksessä eduskunnalle laeiksi työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain, eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain sekä tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n muuttamisesta (HE 94/2021 vp). Tarkempia säännöksiä ennakkoilmoituksesta ja siihen sisällytettävistä tiedoista annetaan asbestityöasetuksen 9 §:ssä.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi säädösteknisesti luettelon muotoon ja sisällöllisesti siten, että ennakkoilmoituksen tulisi sisältää tieto työntekijöiden suorittamasta koulutuksesta ja erityisestä opetuksesta ja ohjauksesta annetun todistuksen päivämäärä. Lisäksi ennakkoilmoitukseen esitetään lisättäväksi tieto viimeisimmän hengityksensuojaimen tiiviystestauksen päivämäärästä. Koska asbestipurkutyössä asbestikuitujen pitoisuudet voivat nousta erittäin korkeiksi ja suojautuminen perustuu keskeisesti hengityksensuojainten käyttöön, tieto tiiviystestauksesta auttaa valvontaviranomaista osaltaan varmistumaan työntekijöiden suojelun kannalta tarpeellisen suojautason toteutumisesta. Koska tiedot esitetään työntekijöiden yksilöivien nimien yhteydessä, kyse on tietosuojaa-asetuksen tarkoittamista henkilötiedoista. Muilta osin ilmoitettavat tiedot vastaisivat nykytilaa.

Ennakkoilmoituksessa työnantaja ilmoittaisi tiedon siitä, että hänen purkutyökohteeseen nimeämät työntekijät ovat suorittaneet asbestipurkutyöntekijän ammattipätevyyteen vaadittavan koulutuksen. Ammattipätevyysvaatimuksesta säädetään eräistä asbestipurkutyötä koskevista vaatimuksista annetun lain 2 §:ssä. Pätevien asbestipurkutyöntekijöiden on tullut rekisteröityä asbestipurkutyöhön pätevien henkilöiden rekisteriin saman lain 12 §:n perusteella. Lain 12 §:n 3 momentin mukaan rekisteröinnin edellytyksenä on, että rekisteriin merkittävän henkilön pätevydestä esitetään lupaviranomaiselle tutkintotodistus tai muu luotettava selvitys. Näin ollen tilanteissa, joissa työntekijä on jo rekisteröity, ammattipätevyyttä osoittavaa tutkintotodistusta ei olisi tarvetta toimittaa lupaviranomaiselle uudestaan ennakkoilmoituksen käsittelyn yhteydessä vaan riittävää olisi, että työnantaja on varmistanut työntekijöidensä ammattipätevyyden ja ilmoittaa tämän tiedon ennakkoilmoituksessa. Koulutusta koskevat tiedot ovat olennaisia ja tarpeellisia ilmoittaa, jotta työsuojeluviranomainen voi varmistua siitä, että purkutyössä käytetään ainoastaan siihen päteviä henkilöitä. Tarvittaessa ennakkoilmoituksen tietoja voitaisiin verrata asbestipurkutyöhön pätevien henkilöiden rekisterin tietoihin.

Lisäksi ennakkoilmoituksen tulisi sisältää työntekijöille erityisestä opetuksesta ja ohjauksesta annetun todistuksen päivämäärä. Erityisestä opetuksesta ja ohjauksesta säädetään asbestityöasetuksen 6 §:ssä. Kyseistä pykälää on tarkoitus muuttaa asbestidirektiivin täytäntöönpanemiseksi siten, että siinä säädettäisiin myös opetuksesta ja ohjauksesta annettavasta todistuksesta. Muutosten myötä työnantajan olisi lisäksi huolehdittava, että asbestityötä tekevälle työntekijälle annettua opetusta täydennetään tarvittaessa ja se olisi uudistettava vähintään kolmen vuoden välein. Asbestityöasetuksen täytäntöönpanon ja valvonnan tehostamiseksi ehdotetaan, että ennakkoilmoituksessa tulisi ilmoittaa myös erityisen opetuksen ja ohjauksen antamista koskevan viimeisimmän todistuksen päivämäärä työntekijäkohtaisesti. Varsinaista kirjallista todistusta ei kuitenkaan olisi tarvetta liittää ennakkoilmoitukseen. Työsuojeluviranomainen voisi hyödyntää tietoa erityisen opetuksen ja ohjauksen antamisesta tarkastusten suuntaamisessa.

Ehdotus perustuu muutospäätöksiin 1 artiklan 4 kohtaan ja 13 kohtaan.

Työsuojelun valvontalain 48 §:n 2 momentti on tietosuoja-asetusta täydentävää ja täsmällistä kansallista erityissääntelyä. Säännös perustuu asetuksen 6 artiklan 3 kohdan ja 9 artiklan 2 kohdan b alakohdan sisältämään kansalliseen liikkumavaraan. Esityksellä kansallisen liikkumavaran käyttöä ehdotetaan laajennettavaksi koulutusta ja erityistä opetusta ja ohjausta koskevien tietojen osalta ja erityissääntelyä annettaisiin asetuksen 6 artiklan 3 kohdan nojalla. Näitä tietoja koskeva henkilötietojen käsittely perustuu tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan, jonka perusteella käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi. Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaan henkilötietojen käsittelyn oikeusperustaa koskevan lainsäädännön on täytettävä yleisen edun mukainen tavoite ja oltava oikeasuhteinen sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden. Henkilötietojen käsittely perustuu työsuojeluviranomaiselle työsuojelulainsäädännössä asetettuun valvontatehtävään ja –velvollisuuteen. Ehdotetulla henkilötietojen käsittelyä koskevalla säännöksellä toteutetaan siten osaltaan perustuslain 18 §:n nojalla julkisen vallalle kuuluvaa velvoitetta työvoiman suojeluun ja lailla on yleisen edun mukainen tavoite (kts. tarkemmin säätämisyjärjestysperustelut, luku 10).

7.3 Työturvallisuuslaki

14 §. *Työntekijälle annettava opetus ja ohjaus.* Pykälässä säädetään työnantajan velvollisuudesta antaa työntekijälle opetusta ja ohjausta sekä perehdyttää työntekijät.

Useimmiten työntekijän pätevyyttä ei ole työsuojelua koskevissa säännöksissä sidottu koulutusjärjestelmän kautta hankittuun tutkintoon, vaan edellytetään, että työntekijä on saanut työnantajalta tehtävään riittävän opetuksen ja ohjauksen. Joissakin töissä kuitenkin edellytetään tiettyä tutkinnolla tai koulutuksella osoitettua ammattipätevyyttä. Työnantajan velvollisuutena on tällöin varmistaa, että työntekijällä on kyseisiin töihin vaadittava ammattipätevyys.

Voimassa oleva pykälän 2 momentti sisältää valtuuden, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä muun ohella niistä ammateista ja tehtävistä, joissa vaaditaan erityistä pätevyyttä, sekä tällaisen pätevyyden osoittamisesta. Tällainen erityistä ammattipätevyyttä edellyttävä tehtävä on esimerkiksi rakennustyötä tekevä sukeltaja, jonka ammattipätevyysvaatimuksesta säädetään valtioneuvoston asetuksessa rakennustyötä tekevän sukeltajan pätevydestä ja turvallisuussuunnitelmasta.

Lainsäädäntöön perustuvat ammattipätevyysvaatimukset rajoittavat perustuslain 18 §:n 1 momentin mukaista oikeutta työn ja ammatin harjoittamisen vapaudesta. Ammattipätevyyttä koskevan sääntelyn on ainakin perusratkaisujen osalta oltava asetuksen sijasta tavallisen lain tasoista. Koska työnantajan opetus ja ohjaus ja vaadittava ammattipätevyys on oikeudellisesti eri asioita, ammattipätevyyksiä koskeva sääntely ehdotetaan erotettavaksi 14 §:stä ja ammattipätevyyksistä ehdotetaan säädettävän uudessa lain 14 a §:ssä. Jälkimmäiseen pykälään koottaisiin myös ammattipätevyyden tunnustamista koskevat säännökset.

Lain 14 §:n 2 momenttiin tehtäisiin edellä mainituista syistä tarvittavat säädöstekniset muutokset ja momentti koskisi jatkossa ainoastaan työnantajan antamaa opetusta ja ohjausta. Samassa yhteydessä 2 momentissa olevaa asetuksenantovaltuutta täsmennettäisiin siten, että se kattaisi kirjallisten työohjeiden lisäksi nimenomaisesti myös työtehtävät, joihin vaaditaan työnantajan kirjallinen lupa tai erityinen osaaminen. Kirjallisesta luvasta säädetään nykyisin työvälineiden turvallisesta käytöstä ja tarkastamisesta annetun valtioneuvoston asetuksen 14 a §:ssä, jonka mukaan sitä edellytetään esimerkiksi trukin kuljettaminen. Myös muissa työturvallisuuslain nojalla annetuissa valtioneuvoston asetuksissa, kuten esimerkiksi rakennustyötä koskevassa, on säännöksiä työtehtävistä, jotka edellyttävät erityistä osaamista,

esimerkiksi pätevää henkilöä tehtävää suorittamaan. Työnantajan on näissä tilanteissa arvioitava ja määriteltävä työpaikan olosuhteiden ja kulloisenkin tehtävän mukaan, millaista osaamista tai työkokemusta siinä edellytetään, miten tehtävän vaatima opetus ja ohjaus tarvittaessa annetaan ja mikä kussakin tapauksessa on riittävä osaamisvaatimus.

14 a §. *Eräiden tehtävien ammattipätevyysvaatimukset ja ammattipätevyyden tunnustaminen.* Pykälä olisi uusi. Pykälässä säädettäisiin eräissä työtehtävissä edellytetyistä ammattipätevyysvaatimuksista ja toisessa EU- tai ETA jäsenvaltiossa suoritettua koulutustutkinnon tunnustamisesta. Lisäksi työsuojelun tehtävissä edellytettävistä ammattipätevyyksistä säädetään panostajalaissa (423/2016) ja laissa eräistä asbestipurkutyötä koskevista vaatimuksista. Yhteistä niille on, että tehtäviin liittyy työturvallisuuden kannalta erityisiä osaamisvaatimuksia. Silloin kun säännökset edellyttävät erityistä koulutuksella tai tutkinnolla osoitettua ammattipätevyyttä, työtä saa tehdä vain henkilö, joka täyttää vaadittavat pätevyysvaatimukset.

Ammattipätevyydellä tarkoitettaisiin pykälässä samaa kuin ammattipätevyyden tunnustamisesta annetussa laissa. Ammattipätevyydellä tarkoitetaan kyseisen lain 3 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan pätevyyttä, josta on osoituksena muodollista pätevyyttä osoittava asiakirja, pätevyystodistus tai ammattikokemus taikka näiden yhdistelmä. Laissa on määritelty myös muut sen soveltamisen kannalta keskeiset käsitteet. Säänneltyä ammatilla tarkoitetaan saman momentin 1 kohdan mukaan virkaa tai tehtävää, jonka aloittamisen tai harjoittamisen edellytyksenä on, että henkilö täyttää lainsäädännössä asetetut ammattipätevyyttä koskevat yksityiskohtaiset vaatimukset. Mikäli työnantaja voi itse harkita, minkälaista osaamista, koulutusta tai kokemusta tehtävä edellyttää, kyseessä ei olisi ammattipätevyysvaatimus tai säännelty ammatti, vaan näihin tilanteisiin sovellettaisiin työturvallisuuslain 14 §:n säännöksiä.

Pykälässä esitetyt ammattipätevyysvaatimukset vastaisivat pääasialliselta sisällöltään ja tarkoitukseltaan sitä, mitä asiasta on säädetty voimassa olevissa valtioneuvoston asetuksen tasoisissa säädöksissä.

Pykälän 1 momentin mukaan ammattipätevyysvaatimuksena ajoneuvonosturinkuljettajan tehtävään olisi soveltuvan tekniikan alan ammatillisen tutkinnon yksi tai useampi soveltuva osa. Vaatimukset eivät koskisi kaikkia momentissa mainittuja nosturityyppejä, vaan tarkoitus olisi, että kuljettajalta ammattipätevyyttä edellyttävien nostureiden tarkemmista tyypeistä ja teknisistä ominaisuuksista sekä soveltuvan ammatillisen tutkinnon nimikkeestä ja soveltuvista osista säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella työvälineiden turvallisesta käytöstä ja tarkastamisesta (403/2008). Lisäksi momentissa ehdotetaan voimassa olevaa sääntelyä vastaavalla tavalla, että aluehallintovirasto voisi erityisistä syistä myöntää työpaikkakohtaisen luvan käyttää nosturin kuljettajana työntekijää, jolla ei ole edellä tarkoitettua pätevyyttä, jos henkilöllä on tehtävään muulla tavoin osoitettu kyky ja taito ja työntekijöiden turvallisuus on varmistettu. Työpaikkakohtainen lupa edellyttäisi, että työntekijällä on kysymyksessä olevan nosturin kuljettamiseen muulla tavoin osoitettu kyky ja taito ja että työntekijöiden turvallisuus on varmistettu.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan, että ammattipätevyysvaatimuksena satamanosturin ja kansikoneen kuljettajan tehtävään on soveltuvan palvelualan ammatillisen tutkinnon yksi tai useampi soveltuva osa. Tarkoitus olisi, että soveltuvan ammatitutkinnon nimikkeestä ja soveltuvista osista säädettäisiin tarkemmin alusten lastauksen ja purkamisen työturvallisuudesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (633/2004).

Pykälän 3 momentin mukaan ammattipätevyysvaatimuksena rakennustyötä tekevän sukeltajan tehtävään olisi soveltuvan tekniikan alan ammatillisen tutkinnon soveltuva osaamisala tai yksi

tai useampi soveltuva osa. Tarkoitus olisi, että soveltuvan ammattitutkinnon nimikkeestä, osaamisaloista ja tutkinnon osista säädettäisiin tarkemmin rakennustyötä tekevän sukeltajan pätevydestä ja turvallisuussuunnitelmasta annetussa valtioneuvoston asetuksessa.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että edellä pykälän 1–3 momentissa tarkoitetun tutkintovaatimuksen täyttäisi myös henkilö, jolla on ammattipätevyyden tunnustamisesta annetussa laissa tarkoitettu päätös muussa Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa saavutettua muodollista pätevyyttä osoittavien asiakirjojen tuottamasta kelpoisuudesta. Ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain 4 §:n mukaan Opetushallitus päättää muodollista pätevyyttä osoittavien asiakirjojen tuottamasta kelpoisuudesta säänneltyyn ammattiin, jollei muualla toisin säädetä. Periaatteena on, että ammattipätevyyden tunnustamisesta vastaavana viranomaisena toimii se ammatin sääntelystä vastaavan hallinnonalan viranomainen, jolla on riittävä asiantuntemus ammattitoiminnan sisällöstä. Nykyisin työsuojelulainsäädännössä ei ole riittävän täsmällisesti määritelty tunnustavaa viranomaista. Tästä syystä momentissa ehdotetaan, että tunnustamispäätöksen muussa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa saavutettua muodollista pätevyyttä osoittavien asiakirjojen tuottamasta kelpoisuudesta tekisi aluehallintovirasto noudattaen, mitä ammattipätevyyden tunnustamisesta annetussa laissa säädetään. Tutkintojen tunnustamista koskeva menettely määräytyisi ammattipätevyyden tunnustamista koskevan lain mukaisesti. Kyseisessä laissa säädetään muun muassa tunnustamisen edellytyksistä yleisessä tunnustamisjärjestelmässä.

Pykälän 5 momentti sisältäisi valtuuden asetuksen antamiseen. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä kuljettajalta ammattipätevyyttä edellyttävän koneen, työvälineen tai muun teknisen laitteen teknisistä ominaisuuksista ja käyttötarkoituksesta. Nostureiden teknisillä ominaisuuksilla tarkoitettaisiin esimerkiksi nostokykyä ja kuormausmomenttia. Lisäksi ehdotetaan, että valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä soveltuvasta tekniikan- ja palvelualan ammatillisesta tutkinnosta, sen soveltuvista osaamisaloista ja soveltuvista tutkinnon osista. Pykälän 1–3 momentissa tarkoitettuja työtehtäviä koskeviin valtioneuvoston asetuksiin on tarkoitus tehdä ehdotetun valtuuden nojalla tarvittavat tekniset muutokset sen johdosta, että ammattipätevyyttä koskeva perussäännökset ilmaistaisiin lain tasolla.

52 §. Velvollisuudet yhteisellä rakennustyömaalla. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin voimassa olevaa lakia vastaavalla tavalla, että yhteisellä rakennustyömaalla 51 §:ssä tarkoitetuista velvoitteista sekä työstä aiheutuvien vaarojen ehkäisemisestä vastaisi pääurakoitsijan asemassa olevan työnantaja. Jos tällaista ei ole, vastuu kuuluisi rakennushanketta johtavalle ja valvovalle rakennuttajalle tai muulle henkilölle.

Pykälän 2 momentti olisi uusi ja siinä säädettäisiin rakennuttajan velvollisuudesta nimetä yhteiselle rakennustyömaalle turvallisuutta ja terveellisuutta koskevaa suunnittelua ja toteutusta varten rakennushankkeen luonne ja vaativuus huomioon ottaen pätevä turvallisuuskoordinaattori. Nimeämisvelvoite perustuu rakennustyödirektiivin (neuvoston direktiivi 92/57/ETY) 3 artiklan 1 kohtaan. Momentissa pätevyydellä tarkoitettaisiin esimerkiksi sitä, että turvallisuuskoordinaattorilla olisi osaamista vaara- ja häirtatekijöiden tunnistamiseen ja poistamiseen hankkeen luonteen ja vaativuuden mukaisesti sekä osaamista projektinjohtoon ja eri tehtävien koordinaatioon. Ehdotus vastaisi sisällöltään nykyisin rakennustyöasetuksen 5 §:ssä turvallisuuskoordinaattorin nimeämisestä säädettyä. Tarkemmin turvallisuuskoordinaattorin tehtävistä säädettäisiin kyseisessä valtioneuvoston asetuksessa.

Pykälän 3 momentti sisältäisi asetuksenantovaltuudet. Momentti vastaisi voimassa olevaa lakia siten muutettuna, että asetuksenantovaltuus kattaisi myös turvallisuuskoordinaattorin tehtävät ja pätevyyden.

57 §. Suunnittelijan velvollisuudet. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä työympäristön rakennetta, työtilaa, työ- tai tuotantomenetelmää, konetta, työvälinettä tai muuta laitetta koskevan suunnitelman laatimisesta.

Voimassa olevan pykälän mukaan suunnittelun kohde on määritelty yleisesti ja se koskee monenlaisia kohteita. Sen soveltamisalaan kuuluu näin ollen kaikenlainen suunnittelutyö aina rakennusten ja niiden osatekijöiden suunnittelusta koneiden ja laitteiden tai työtilan ja muun työympäristön suunnitteluun. Ehdotettu 2 momentti tarkoittaisi, että asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä suunnittelijan velvollisuuksia ottaa huomioon suunnittelun kohteen ilmoitetun käyttötarkoituksen edellyttämässä laajuudessa työturvallisuuslain muita säännöksiä. Esimerkiksi koneen suunnittelijan tulisi säännöksen 1 momentin perusteella ottaa huomioon lain 41 §:ssä koneiden turvallisesta käytöstä säädetty ja työympäristön suunnittelijan lain 32–34 §:ssä säädetty. Suunnittelijan tehtävistä säädetään nykyisin tarkemmin esimerkiksi rakennustyöasetuksessa.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Muutosdirektiivin kansallinen täytäntöönpano edellyttää asbestityötä koskevan valtioneuvoston asetuksen muuttamista. Asetuksen muutos on tarkoitus käsitellä valtioneuvostossa syksyllä 2025.

Ammattipätevyyksiä koskevien perussäännösten nostaminen lain tasolle edellyttää nykyisten valtioneuvoston asetuksissa olevien säännösten teknistä tarkistamista. Asetusmuutokset on tarkoitus käsitellä valtioneuvostossa syksyllä 2025. Rakennustyöasetus on tarkoitus uudistaa kokonaan vuoden 2026 aikana.

9 Voimaantulo

Ehdotetaan, että muutosdirektiivin täytäntöönpanemiseksi tarpeelliset säännökset eli eräistä asbestipurkutyötä koskevista vaatimuksista annetun lain 11 § ja työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain 48 §:n 2 momentti tulevat voimaan 21.12.2025.

Voimaantuloajankohta perustuu muutosdirektiiviin, jonka perusteella jäsenvaltioiden on saatettava direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 21.12.2025.

Ammattipätevyyksiä koskevat ehdotukset eli eräistä asbestipurkutyötä koskevista vaatimuksista annetun lain 2 §:n 2 ja 3 momentin ja työturvallisuuslain 14 §:n 2 momentin muutokset sekä uusi 14 a §:n liittyvät uuden lupa- ja valvontaviraston tehtäviin ja niiden on tarkoitettu tulemaan voimaan samaan aikaan kuin virastoa koskeva lainsäädäntö eli 1.1.2026. Myös työturvallisuuslain 52 § ja 57 §:n 2 momentti on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2026.

Ammattipätevyyksiin ehdotetaan siirtymäsäännöstä, jonka perusteella henkilö, jolla eräistä asbestipurkutyötä koskevista vaatimuksista annetun lain 2 §:n 2 ja 3 momentin voimaan tullessa on mainittujen lainkohtien voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukainen asbestipurkutyöntekijältä vaadittava ammattipätevyys, olisi edelleen pätevä. Vastaavalla tavalla

työturvallisuuslaissa säädettäisiin siitä, että henkilö, jolla olisi lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukainen tehtävässä vaadittava ammattipätevyys, olisi pätevä 14 a §:n 1–3 momentissa tarkoitettuun tehtävään.

10 Suhde muihin esityksiin

Eduskunnalle on 13.3.2025 annettu hallituksen esitys valtion aluehallintouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi (HE 13/2025). Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi muun muassa laki Lupa- ja valvontavirastosta. Virastossa on esityksen mukaan työsuojelu –toimiala, johon sisältyy työsuojeluhallinnon lupa-, valvonta- ja ohjaustehtäviä sekä tuotevalvontatehtäviä. Lupa- ja valvontavirastolle siirtyisivät nyt aluehallintovirastolle ehdotetut ammattipätevyyden tunnustamista koskevat tehtävät. Näitä tehtäviä koskevien ehdotusten on tarkoitettu tulevan voimaan samaan aikaan kuin Lupa- ja valvontavirastoa koskevan lainsäädännön.

11 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Ehdotettavat eräistä asbestipurkutyötä koskevista vaatimuksista annetun lain ja työsuojelun valvontalain muutokset ovat merkityksellisiä perustuslain 18 §:n kannalta. Lakiehdotukset toteuttavat osaltaan perustuslain 18 §:n 1 momentissa julkiselle vallalle asetettua velvollisuutta huolehtia työvoiman suojelusta. Perustuslain esitöiden mukaan säännöksellä on merkitystä ennen kaikkea työsuojelussa ja siihen liittyvässä toiminnassa. Säännöksen merkityksenä on myös se, että julkisen vallan on huolehdittava työolojen turvallisuudesta ja terveellisyydestä (HE 309/1993 vp). Esityksellä pyritään suojaamaan työntekijöitä ja muita asbestipurkutyön vaikutuspiirissä syöpävaarallisen asbestipölyn aiheuttamilta vaaroilta. Ehdotetut lait täyttävät perustuslaillisen työvoiman suojelun toimintavelvollisuuden.

Perustuslain 18 §:n 1 momentissa säädetään myös jokaisen oikeudesta lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Pykälässä viitataan mahdollisuuteen rajoittaa säännöksessä turvattua oikeutta lailla ja myös siihen, että näiden perusoikeuksien kannalta merkityksellinen sääntely tulee toteuttaa lain tasolla (PeVL 31/1998 ja PeVL 8/2005). Työturvallisuuslakiin ehdotetut ammattipätevyyttä koskevat työturvallisuuslainsäädännön vaatimukset rajoittavat mahdollisuutta työn tekemisen tai ammatin harjoittamiseen säännöksissä mainituissa tehtävissä. Yhteistä niille on, että tehtäviin liittyy työturvallisuuden kannalta erityisiä osaamisvaatimuksia. Perustuslain edellyttämällä tavalla nykyisin valtioneuvoston asetustasoisena säädetyt ammattipätevyysvaatimukset annettaisiin asetuksen sijasta tavallisen lain tasoisina. Lainsäädännön täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimus ulottuu myös ammattipätevyysvaatimuksiin, jotka rajoittavat mahdollisuutta työn tekemisen tai ammatin harjoittamiseen. Työturvallisuuslakiin ehdotetaan perustasoiset säännökset ammattipätevyysvaatimuksista työsuojelun alalla. Valtioneuvoston asetuksilla on kuitenkin tarkoitus tämentää laissa mainittavia ammattipätevyysvaatimuksia (PeVL 20/1997).

Myös asbestipurkutyöstä viranomaiselle tehtävällä ennakkoilmoituksella on liittymäkohtia perustuslain 18 §:n 1 momentin säännöksiin. Vaatimus viranomaisen myöntämästä luvasta työn, ammatin tai elinkeinon harjoittamiseen merkitsee rajoitusta perustuslain 18 §:n 1 momentissa turvattuun elinkeinovapauteen. Pelkästä ilmoitusvelvollisuudesta säätämistä ei ole pidetty elinkeinovapauden kannalta ongelmallisena, jos viranomaisen ei edellytetä tekevän ilmoituksen johdosta päätöstä tai jos ilmoituksen tekemättä jättäminen ei ole merkinnyt kieltoa harjoittaa toimintaa (PeVL 16/2009 vp ja PeVL 10/2012 vp). Tästä syystä muutosdirektiivin kansallisessa täytäntöönpanossa osa ehdotuksista on kohdistettu asbestipurkutyöluvan sijasta ennakkoilmoitusmenettelyyn.

Toisessa EU- tai ETA jäsenvaltiossa hankitun ammattipätevyyden tunnustamistehtävästä säättäminen on merkityksellinen perustuslain 21 §:n kannalta. Kussakin asiassa toimivaltaisen viranomaisen tulee käydä ilmi laista. Perustuslakivaliokunta on etenkin perusoikeuskysymyksen sääntelyn yhteydessä pitänyt välttämättömänä, että toimivaltainen viranomainen ilmenee laista yksiselitteisesti tai muuten täsmällisesti tai että ainakin viranomaisen toimivaltasuhteiden lähtökohdat samoin kuin toimivallan siirtämisen edellytykset ilmenevät laista riittävän täsmällisesti (PeVL 21/2009).

Perustuslain 10 §:ssä säädetään yksityiselämän suojasta. Pykälän 1 momentin mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Kyseinen säännös viittaa tarpeeseen turvata lailla yksityisyyden suoja henkilötietoja käsiteltäessä.

Tietosuoja-asetuksen yksityiskohtainen sääntely, jota tulkitaan ja sovelletaan EU:n perusoikeuskirjassa turvattujen oikeuksien mukaisesti, muodostaa yleensä riittävän säännöspohjan myös perustuslain 10 §:ssä turvatun yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta. Tietosuoja-asetusta täydentää kansallinen yleislainsäädäntö. Perustuslakivaliokunnan mielestä lähtökohtaisesti riittävää on, että henkilötietojen suoja ja käsittelyä koskeva sääntely on yhteensopivaa tietosuoja-asetuksen kanssa. Erityislainsäädännön tarpeellisuutta on arvioitava myös tietosuoja-asetuksen edellyttämän riskiperustaisen lähestymistavan mukaisesti kiinnittämällä huomiota tietojen käsittelyn aiheuttamiin uhkiin ja riskeihin. Mitä korkeampi riski käsittelystä aiheutuu luonnollisen henkilön oikeuksille ja vapauksille, sitä perustellumpaa on yksityiskohtaisempi sääntely (PeVL 14/2018 vp).

Työsuojelun valvontalain 48 §:n 2 momentti on tietosuoja-asetusta täydentävää ja täsmällistä kansallista erityissääntelyä. Henkilötietojen käsittely perustuu työsuojeluviranomaiselle työsuojelulainsäädännössä asetettuun valvontatehtävään ja -velvollisuuteen. Työsuojelun valvontalain 48 §:n 2 momentin säännöstä työsuojeluviranomaiselle tehtävästä asbestipurkutyötä koskevasta ennakoilmoituksesta ehdotetaan muutettavaksi siten, että ilmoitus kattaisi uusia henkilötietoryhmiä. Sisällöllisesti ehdotus perustuu muutospäätösiin vaatimuksiin ja tietosuojan kannalta tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan ja 9 artiklan 2 kohdan b alakohdan sisältämään kansalliseen liikkumavaraan. Esityksellä kansallisen liikkumavaran käyttöä ehdotetaan laajennettavaksi koulutustietojen osalta ja erityissääntelyä annettaisiin asetuksen 6 artiklan 3 kohdan nojalla. Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaan henkilötietojen käsittelyn oikeusperustaa koskevan lainsäädännön on täytettävä yleisen edun mukainen tavoite ja oltava oikeasuhteinen sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden. Työsuojelun valvontalain henkilötietojen käsittelyä koskevilla säännöksillä toteutetaan osaltaan perustuslain 18 §:n nojalla julkisen vallalle kuuluvaa velvoitetta työvoiman suojeluun ja lailla on yleisen edun mukainen tavoite. Ehdotetut laajennukset ennakoilmoituksessa ilmoitettaviin henkilötietoihin olisivat tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan c alakohdan tietojen minimointiperiaatteen mukaisesti rajattu asianmukaisesti siihen, mikä on tarpeellista suhteessa työsuojeluviranomaiselle asetettuun valvontatehtävään. Ehdotetun sääntelyn arvioidaan näin ollen olevan tietosuoja-asetuksen edellyttämällä tavalla oikeasuhteista ja yleisen edun mukaista.

Yksityiselämän suojaan kohdistuvia rajoituksia on perustuslakivaliokunnan mukaan arvioitava kulloisessakin sääntely-yhteydessä perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten valossa. Perustuslain 12 §:n 2 momentissa turvatusta asiakirjojen ja tallenteiden julkisuudesta ei seuraa velvollisuutta tietojen tietoverkossa julkaisemiseen. Perustuslakivaliokunta on pitänyt perustuslain puitteissa mahdollisena toteuttaa henkilötietojen julkistamista julkisena tietopalveluna, jos sille on oikeusturvan takeiden ja perusoikeusjärjestelmän tavoitteiden kannalta hyväksyttävät perusteet. Rekisterien tarpeellisuutta ja laajuutta on kuitenkin valiokunnan mukaan harkittava tarkoin oikeasuhteisuusvaatimuksen valossa. Valiokunta on

pitänyt tällaisina hyväksyttävänä tavoitteina muun muassa kansalaisten tiedonsaannin ja oikeusturvan vahvistamista sosiaali- ja terveydenhuollossa (PeVL 32/2008 vp ja PeVL 65/2014 vp). Rekisterien tarpeellisuutta ja laajuutta on kuitenkin valiokunnan mukaan harkittava tarkoin oikeasuhtaisuusvaatimuksen valossa (PeVL 32/2008 vp).

Valiokunnan vakiintuneen lausuntokäytännön mukaan yleiseen tietoverkkoon sijoitettavan henkilörekisterin tietosisällöstä ei voida tehdä massahakuja, vaan esimerkiksi ainoastaan yksittäisiä hakuja (esim. PeVL 2/2018 vp, PeVL 17/2018 vp, PeVL 17/2019 vp). Valiokunta on pitänyt tämän rajoituksen nostamista lain tasolle säätämisjärjestyskysymyksenä (PeVL 32/2008 vp).

Asbestipurkutyölupia koskevan julkisen tietopalvelun tarkoituksena on helpottaa tiedonsaantia siten, että asbestipurkutyötä teettävillä yrityksillä, asunto-osakeyhtiöillä tai yksityishenkilöillä on mahdollisuus varmistaa, että heille palvelujaan tarjoavalla toimijalla on asbestipurkutyöhön voimassa oleva viranomaisen lupa. Asbestipurkutyö on tarkasti säänneltyä työntekijöiden ja muiden työn vaikutuspiirissä olevien suojelemiseksi syöpävaarallisilta asbestikuiduilta. Tämän vuoksi on tärkeää, että purkutyötä tekee vain sellainen toimija, jolla on työssä käytettävissään turvalliseen asbestipurkuun tarvittavat laitteet ja välineet sekä niiden huoltotilat ja joka on saanut toimintaan tarvittavan luvan viranomaiselta. Julkisessa tietopalvelussa on kyse keskeisiltä osiltaan elinkeinonharjoittamiseen liittyvistä tiedoista ja siten luonteeltaan muista kuin henkilötiedoista. Asbestipurkutyöluparekisterin julkisen tietopalvelun kautta tapahtuva henkilötietojen sähköinen luovuttaminen koskee voimassa olevassa laissa ainoastaan tiedonsaannin ja asbestipurkutyön turvallisen toteutuksen arvioinnin kannalta välttämättömiä henkilötietoja, joiden avulla tiedon etsijä voi riittävästi yksilöidä luvanhaltijan. Tiedot eivät sisällä tietosuoja-asetuksen 9 artiklassa tarkoitettujen erityisiä henkilötietoryhmiä koskevia tietoja ja lisäksi nyt ehdotetaan, että tietoverkkoon sijoitettavasta henkilörekisteristä tietoja voisi hakea ainoastaan yksittäisinä hakuina rajatuin hakukriteerein.

Ehdotettu sääntely on välttämätöntä ja oikeasuhtaista työntekijöiden ja muiden asbestipurkutyön vaikutuspiirissä olevien henkilöiden turvallisuuden ja terveyden suojaamiseksi syöpävaarallisilta asbestikuiduilta. Julkisella tietopalvelulla on yleisen edun mukainen tavoite ja sääntely on oikeassa suhteessa sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden.

Edellä mainituilla perusteilla esitykseen sisältyvät lait voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella ja koska asbestialtistusta työssä koskevassa muutosdirektiivissä on säännöksiä, jotka ehdotetaan pantaviksi täytäntöön lailla, annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

eräistä asbestipurkutyötä koskevista vaatimuksista annetun lain 2 ja 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräistä asbestipurkutyötä koskevista vaatimuksista annetun lain (684/2015) 2 §:n 2 ja 3 momentti sekä 11 § seuraavasti:

2 §

Asbestipurkutyöntekijän pätevyys

Ammattipätevyysvaatimuksena asbestipurkutyöntekijän tehtävään on soveltuvan tekniikan alan ammatillisen tutkinnon yksi tai useampi soveltuva osa.

Edellä 2 momentissa tarkoitetun tutkintovaatimuksen täyttää myös henkilö, jolla on ammattipätevyyden tunnustamisesta annetussa laissa (1384/2015) tarkoitettu päätös muussa Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa saavutettua muodollista pätevyyttä osoittavien asiakirjojen tuottamasta kelpoisuudesta. Päätöksen muodollista pätevyyttä osoittavien asiakirjojen tuottamasta kelpoisuudesta tekee aluehallintovirasto noudattaen, mitä ammattipätevyyden tunnustamisesta annetussa laissa säädetään. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä asbestipurkutyötä suorittavalta työntekijältä edellytettävästä pätevyydestä sekä soveltuvasta tekniikan alan ammatillisesta tutkinnosta ja sen soveltuvista osista.

11 §

Julkinen tietopalvelu

Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentissa säädetään, lupaviranomainen voi luovuttaa julkisen tietoverkon välityksellä edellä 10 §:n 2 momentissa tarkoitetut tiedot mainitun pykälän 1 momentissa tarkoitetusta asbestipurkutyöluvista pidettävästä rekisteristä.

Julkisesta tietopalvelusta tietoja voi hakea ainoastaan yksittäisinä hakuina käyttäen hakuperusteena luvanhaltijan nimeä tai toiminimeä, yritys- ja yhteisötunnusta tai kotipaikkaa.

Lupaviranomaisen tulee poistaa luvanhaltijaa koskevat tiedot julkisesta tietopalvelusta viipymättä luvanhaltijan pyynnöstä tai kun lupa on peruutettu tai lupaviranomainen on saanut tiedon luvanvaraisen toiminnan päättymisestä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 2 §:n 2 ja 3 momentti tulevat kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2026.

Henkilö, jolla on tämän lain 2 §:n 2 ja 3 momentin voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan ollut asbestipurkutyöntekijältä vaadittava ammattipätevyys, on edelleen pätevä.

2.

Laki

työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain 48 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain (44/2006) 48 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 920/2021, seuraavasti:

48 §

Ennakoilmoitusvelvollisuus

Asbestipurkutyötä koskevan ennakoilmoituksen tulee sisältää seuraavat tiedot:

- 1) työhön käytettävien työntekijöiden nimet;
 - 2) työntekijän terveydentilan sopivuus asbestityöhön;
 - 3) viimeisimmän terveystarkastuksen päivämäärä ja sen voimassaolo;
 - 4) viimeisimmän hengityksensuojaimen tiiviystestauksen päivämäärä;
 - 5) työntekijän ammattipätevyys;
 - 6) erityisestä opetuksesta ja ohjauksesta annetun todistuksen päivämäärä;
 - 7) muut kuin 1–6 kohdassa tarkoitetut tarpeelliset tiedot.
-

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

työturvallisuuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työturvallisuuslain (738/2002) 14 §:n 2 momentti ja 52 §, sellaisena kuin niistä on
14 §:n 2 momentti laissa 329/2013, sekä
lisätään lakiin uusi 14 a § ja 57 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

14 §

Työntekijälle annettava opetus ja ohjaus

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä työntekijälle annettavasta opetuksesta ja ohjauksesta, kirjallisista työohjeista sekä työtehtävistä, joihin vaaditaan työnantajan kirjallinen lupa tai erityinen osaaminen.

14 a §

Eräiden tehtävien ammattipätevyysvaatimukset ja ammattipätevyyden tunnustaminen

Ammattipätevyysvaatimuksena ajoneuvonosturin, kuormausnosturin ja torninosturin kuljettajan tehtävään on soveltuvan tekniikan alan ammatillisen tutkinnon yksi tai useampi soveltuva osa, kun nosturin tekniset ominaisuudet tai käyttötarkoitus sitä edellyttävät. Aluehallintovirasto voi erityisistä syistä hakemuksesta myöntää työpaikkakohtaisen luvan käyttää nosturin kuljettajana työntekijää, jolla ei ole edellä tarkoitettua pätevyyttä, jos hänellä on tehtävään muulla tavoin osoitettu kyky ja taito ja työntekijöiden turvallisuus on varmistettu.

Ammattipätevyysvaatimuksena satamanosturin ja kansikoneen kuljettajan tehtävään on soveltuvan palvelualan ammatillisen tutkinnon yksi tai useampi soveltuva osa.

Ammattipätevyysvaatimuksena rakennustyötä tekevän sukeltajan tehtävään on soveltuvan tekniikan alan ammatillisen tutkinnon soveltuva osaamisala tai yksi tai useampi soveltuva osa.

Edellä 1–3 momentissa tarkoitettujen tutkintovaatimuksen täyttää myös henkilö, jolla on ammattipätevyyden tunnustamisesta annetussa laissa (1384/2015) tarkoitettu päätös muussa Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa saavutettua muodollista pätevyyttä osoittavien asiakirjojen tuottamasta kelpoisuudesta. Päätöksen muodollista pätevyyttä osoittavien asiakirjojen tuottamasta kelpoisuudesta tekee aluehallintovirasto noudattaen, mitä ammattipätevyyden tunnustamisesta annetussa laissa säädetään.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kuljettajalta ammattipätevyyttä edellyttävän koneen, työvälineen tai muun teknisen laitteen teknisistä ominaisuuksista ja käyttötarkoituksesta. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä soveltuvasta tekniikan ja palvelualan ammatillisesta tutkinnosta sekä tutkinnon soveltuvista osaamisaloista ja soveltuvista osista.

52 §

Velvollisuudet yhteisellä rakennustyömaalla

Yhteisellä rakennustyömaalla on pääurakoitsijan asemassa olevan työnantajan tai, jos sellaista ei ole, rakennushanketta johtavan tai valvovan rakennuttajan tai muun henkilön huolehdittava 51 §:ssä tarkoitetuista velvoitteista sekä siitä, ettei työstä aiheudu vaaraa työmaalla työskenteleville eikä muillekaan työn vaikutuspiirissä oleville henkilöille.

Rakennuttajan on nimettävä yhteiselle rakennustyömaalle turvallisuutta ja terveellisyyttä koskevaa suunnittelua ja toteutusta varten rakennushankkeen luonne ja vaativuus huomioon ottaen pätevä turvallisuuskoordinaattori.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä yhteisen rakennustyömaan rakennuttajan, pääurakoitsijan tai muun päätoteuttajan velvollisuuksista ja niiden jakaantumisesta sekä turvallisuuskoordinaattorin tehtävistä ja pätevyydestä.

57 §

Suunnittelijan velvollisuudet

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä työympäristön rakennetta, työtilaa, työ- tai tuotantomenetelmää, konetta, työvälinettä tai muuta laitetta koskevan suunnitelman laatimisesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Henkilö, jolla on tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan ollut tehtävässä vaadittava ammattipätevyys, on pätevä 14 a §:n 1–3 momentissa tarkoitettuun tehtävään.

Helsingissä 12.6.2025

Pääministeri

Petteri Orpo

Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen

1.

Laki

eräistä asbestipurkutyötä koskevista vaatimuksista annetun lain 2 ja 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräistä asbestipurkutyötä koskevista vaatimuksista annetun lain (684/2015) 2 §:n
2 ja 3 momentti sekä 11 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Asbestipurkutyöntekijän pätevyys

Asbestipurkutyöntekijän pätevyys

Pätevyysvaatimuksena
asbestipurkutyöntekijällä on soveltuva
ammattitutkinto tai sen osa.

Euroopan talousalueeseen kuuluvassa
valtiossa hankitun ammattipätevyyden
tunnustamisesta säädetään
ammattipätevyyden tunnustamisesta
annetussa laissa (1093/2007).
Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa
tarkempia säännöksiä asbestipurkutyötä
suorittavalta työntekijältä edellyttävästä
pätevyydestä.

Ammattipätevyysvaatimuksena
asbestipurkutyöntekijän tehtävään on
soveltuvan tekniikan alan ammatillisen
tutkinnon yksi tai useampi soveltuva osa.
Edellä 2 momentissa tarkoitettun
tutkintovaatimuksen täyttää myös henkilö,
jolla on ammattipätevyyden tunnustamisesta
annetussa laissa (1384/2015) tarkoitettu
päätös muussa Euroopan unioniin tai
Euroopan talousalueeseen kuuluvassa
valtiossa saavutettua muodollista pätevyyttä
osoittavien asiakirjojen tuottamasta
kelpoisuudesta. Päätöksen muodollista
pätevyyttä osoittavien asiakirjojen
tuottamasta kelpoisuudesta tekee
aluehallintovirasto noudattaen, mitä
ammattipätevyyden tunnustamisesta
annetussa laissa säädetään. Valtioneuvoston
asetuksella voidaan antaa tarkempia
säännöksiä asbestipurkutyötä suorittavalta
työntekijältä edellyttävästä pätevyydestä
sekä soveltuvasta tekniikan alan
amatillisesta tutkinnosta ja sen soveltuvista
osista.

11 §

Julkinen tietopalvelu

Lupaviranomainen voi rekisteröitävän suostumuksella luovuttaa julkisen tietoverkon välityksellä 10 §:n 2 momentissa tarkoitetut tiedot mainitun pykälän 1 momentissa tarkoitetusta asbestipurkutyöluvista pidettävästä rekisteristä.

Lupaviranomaisen tulee poistaa luvanhaltijaa koskevat tiedot julkisesta tietopalvelusta viipymättä luvanhaltijan pyynnöstä tai kun lupa on peruutettu tai kun lupaviranomainen on saanut tiedon luvanvaraisen toiminnan päättymisestä.

11 §

Julkinen tietopalvelu

Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentissa säädetään, lupaviranomainen voi luovuttaa julkisen tietoverkon välityksellä edellä 10 §:n 2 momentissa tarkoitetut tiedot mainitun pykälän 1 momentissa tarkoitetusta asbestipurkutyöluvista pidettävästä rekisteristä.

Julkisesta tietopalvelusta tietoja voi hakea ainoastaan yksittäisinä hakuina käyttäen hakuperusteena luvanhaltijan nimeä tai toiminimeä, yritys- ja yhteisötunnusta tai kotipaikkaa.

Lupaviranomaisen tulee poistaa luvanhaltijaa koskevat tiedot julkisesta tietopalvelusta viipymättä luvanhaltijan pyynnöstä tai kun lupa on peruutettu tai lupaviranomainen on saanut tiedon luvanvaraisen toiminnan päättymisestä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 2 §:n 2 ja 3 momentti tulevat kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2026.

Henkilö, jolla on tämän lain 2 §:n 2 ja 3 momentin voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan ollut asbestipurkutyöntekijältä vaadittava ammattipätevyys, on edelleen pätevä.

2.

Laki

työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain 48 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain (44/2006) 48 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 920/2021, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

48 §

48 §

Ennakkoilmoitusvelvollisuus

Ennakkoilmoitusvelvollisuus

Asbestipurkutyötä koskevan ennakkoilmoituksen tulee sisältää työssä käytettävien työntekijöiden nimet, tieto työntekijän terveyden sopivuudesta asbestitöihin, tieto viimeisimmän työntekijälle tehdyn terveystarkastuksen suorittamispäivämäärästä, tieto tarkastuksen voimassaolosta sekä muut tarpeelliset tiedot.

Asbestipurkutyötä koskevan ennakkoilmoituksen tulee sisältää seuraavat tiedot:

- 1) työhön käytettävien työntekijöiden nimet;
- 2) työntekijän terveydentilan sopivuus asbestityöhön;
- 3) viimeisimmän terveystarkastuksen päivämäärä ja sen voimassaolo;
- 4) viimeisimmän hengityksensuojaimen tiiviystestauksen päivämäärä;
- 5) työntekijän ammattipätevyys;
- 6) erityisestä opetuksesta ja ohjauksesta annetun todistuksen päivämäärä;
- 7) muut kuin 1–6 kohdassa tarkoitetut tarpeelliset tiedot.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

3.

Laki

työturvallisuuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työturvallisuuslain (738/2002) 14 §:n 2 momentti ja 52 §, sellaisena kuin niistä on
14 §:n 2 momentti laissa 329/2013, sekä
lisätään lakiin uusi 14 a § ja 57 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

14 §

14 §

Työntekijälle annettava opetus ja ohjaus

Työntekijälle annettava opetus ja ohjaus

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä työntekijälle annettavasta opetuksesta ja ohjauksesta sekä kirjallisista työohjeista sekä niistä ammateista ja tehtävistä, joissa vaaditaan erityistä pätevyyttä, sekä tällaisen pätevyyden osoittamisesta. Pätevyyden osoittamiseksi hyväksytään myös ulkomailla suoritettu tutkinto, todistus tai muu koulutuksesta annettu asiakirja sen mukaisesti kuin siitä säädetään ammattipätevyyden tunnustamisesta annetussa laissa (1093/2007) tai määrätään Suomea sitovissa kansainvälisissä sopimuksissa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä työntekijälle annettavasta opetuksesta ja ohjauksesta, kirjallisista työohjeista sekä työtehtävistä, joihin vaaditaan työnantajan kirjallinen lupa tai erityinen osaaminen.

14 a §

*Eräiden tehtävien
ammattipätevyysvaatimukset ja
ammattipätevyyden tunnustaminen*

*Ammattipätevyysvaatimuksena
ajoneuvonosturin, kuormausnosturin ja
torninosturin kuljettajan tehtävään on
soveltuvan tekniikan alan ammatillisen
tutkinnon yksi tai useampi soveltuva osa, kun
nosturin tekniset ominaisuudet tai
käyttötarkoitus sitä edellyttävät.
Aluehallintovirasto voi erityisistä syistä
hakemuksesta myöntää työpaikkakohtaisen*

luvan käyttää nosturin kuljettajana työntekijää, jolla ei ole edellä tarkoitettua pätevyyttä, jos hänellä on tehtävään muulla tavoin osoitettu kyky ja taito ja työntekijöiden turvallisuus on varmistettu.

Ammattipätevyysvaatimuksena satamanosturin ja kansikoneen kuljettajan tehtävään on soveltuvan palvelualan ammatillisen tutkinnon yksi tai useampi soveltuva osa.

Ammattipätevyysvaatimuksena rakennustyötä tekevän sukeltajan tehtävään on soveltuvan tekniikan alan ammatillisen tutkinnon soveltuva osaamisala tai yksi tai useampi soveltuva osa.

Edellä 1–3 momentissa tarkoitettun tutkintovaatimuksen täyttää myös henkilö, jolla on ammattipätevyyden tunnustamisesta annetussa laissa (1384/2015) tarkoitettu päätös muussa Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa saavutettua muodollista pätevyyttä osoittavien asiakirjojen tuottamasta kelpoisuudesta. Päätöksen muodollista pätevyyttä osoittavien asiakirjojen tuottamasta kelpoisuudesta tekee aluehallintovirasto noudattaen, mitä ammattipätevyyden tunnustamisesta annetussa laissa säädetään.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kuljettajalta ammattipätevyyttä edellyttävän koneen, työvälineen tai muun teknisen laitteen teknisistä ominaisuuksista ja käyttötarkoituksesta. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä soveltuvasta tekniikan ja palvelualan ammatillisesta tutkinnosta sekä tutkinnon soveltuvista osaamisaloista ja soveltuvista osista.

52 §

Velvollisuudet yhteisellä rakennustyömaalla

Yhteisellä rakennustyömaalla on pääurakoitsijan asemassa olevan työnantajan tai, jos sellaista ei ole, rakennushanketta johtavan tai valvovan rakennuttajan tai muun

52 §

Velvollisuudet yhteisellä rakennustyömaalla

Yhteisellä rakennustyömaalla on pääurakoitsijan asemassa olevan työnantajan tai, jos sellaista ei ole, rakennushanketta johtavan tai valvovan rakennuttajan tai muun

henkilön huolehdittava 51 §:ssä tarkoitetuista velvoitteista sekä siitä, ettei työstä aiheudu vaaraa työmaalla työskenteleville eikä muillekaan työn vaikutuspiirissä oleville henkilöille.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä yhteisen rakennustyömaan rakennuttajan, pääurakoitsijan tai muun päätoteuttajan velvollisuuksista ja niiden jakaantumisesta.

57 §

Suunnittelijan velvollisuudet

henkilön huolehdittava 51 §:ssä tarkoitetuista velvoitteista sekä siitä, ettei työstä aiheudu vaaraa työmaalla työskenteleville eikä muillekaan työn vaikutuspiirissä oleville henkilöille.

Rakennuttajan on nimettävä yhteiselle rakennustyömaalle turvallisuutta ja terveellisyyttä koskevaa suunnittelua ja toteutusta varten rakennushankkeen luonne ja vaativuus huomioon ottaen pätevä turvallisuuskoordinaattori.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä yhteisen rakennustyömaan rakennuttajan, pääurakoitsijan tai muun päätoteuttajan velvollisuuksista ja niiden jakaantumisesta sekä turvallisuuskoordinaattorin tehtävistä ja pätevyydestä.

57 §

Suunnittelijan velvollisuudet

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä työympäristön rakennetta, työtilaa, työ- tai tuotantomenetelmää, konetta, työvälinettä tai muuta laitetta koskevan suunnitelman laatimisesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Henkilö, jolla on tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan ollut tehtävässä vaadittava ammattipätevyys, on pätevä 14 a §:n 1–3 momentissa tarkoitettuun tehtävään.